

TURKEYⁱⁿ
HORIZON 2020
COOPERATION, INNOVATION, COMPETITIVENESS

This project is co-financed by the
European Union and the Republic of Turkey
Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından
finanse edilmektedir

KAPSAMLI FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI

Ufuk2020 konsept, teklif ve uygulama
aşamalarında fikri mülkiyet haklarının
yönetimi için rehber

© “UFUK2020’de Türkiye”

Bu belgede yer alan bilgi ve tavsiyeler proje ekibinin sorumluluğundadır ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıttığı şeklinde değerlendirilemez. “Ufuk2020’de Türkiye” proje ekibi, belgenin içerdiği hata veya eksikliklerin sonuçlarından sorumlu değildir. Belgede yer alan bilgilerin ticari olmayan amaçlarla kullanılması, kaynağın belirtilmesi koşuluyla uygun ve ücretsizdir. Proje ekibimiz, bu belgede yer alan bilgilerin kullanılması veya yeniden kullanımıyla bağlantılı olarak üçüncü şahıslar üzerindeki herhangi bir etki veya olumsuz etkisinden sorumlu değildir.

KISALTMALAR

AMGA	Açıklamalı Model Hibe Anlaşması (Annotated Model Grant Agreement)
CA	Gizlilik Anlaşması (Confidentiality Agreement) ya da Konsorsiyum Anlaşması (Consortium Agreement)
DESCA	Basitleştirilmiş bir Konsorsiyum Anlaşması Geliştirilmesi (Development of a Simplified Consortium Agreement)
EBOA	Genişletilmiş Temyiz Kurulu (Expanded Board of Appeal)
EPO	Avrupa Patent Ofisi (European Patent Office)
EU	Avrupa Birliği (European Union)
EUIPO	Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi (European Union Intellectual Property Office) geçmişte OHIM - İç Pazarda Uyumlaştırma Ofisi (Office for Harmonisation in the Internal Market)
GA	Hibe Anlaşması (Grant Agreement)
GATT	Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (General Agreement on Tariffs and Trade)
GI	Coğrafi İşaret (Geographical Indicator)
IP	Fikri Mülkiyet (Intellectual Property)
IPR	Fikri Mülkiyet Hakları (Intellectual Property Rights)
NDA	İfşa Etmeme Anlaşması (Non-Disclosure Agreement)
OA	Açık Erişim (Open Access)
OD	Açık Veri (Open Data)
PCT	Patent İşbirliği Anlaşması (Patent Cooperation Treaty)
PEDR	Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına İlişkin Plan (Plan for Exploitation and Dissemination of Results)
PRO	Kamu Araştırma Kurumu (Public Research Organisation)
SME	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme (Small and Medium Enterprise)
TM	Ticari Marka (Trade Mark)
WIPO	Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (World Intellectual Property Organisation)

Tırnak İşaretlerinin ve KÜÇÜK PUNTOYLA YAZILMIŞ BÜYÜK HARFLERİN kullanımına ilişkin not

Fikri mülkiyet hassas hukuki anlamlar içeren birçok terimi içerir; bu terimlere örnek olarak: *açıklama* – *kamuya sunma* (*disclosure*), *yetkili kılma* (*enablement*), *yenilik* (*novelty*), *bilgilenmiş kullanıcı* (*person skilled in the art*) verilebilir. Bu belgede, bir terimi tek tırnak içinde ve küçük puntolu büyük harflerle kullandığımızda; örneğin **'BİLGİLENMİŞ KULLANICI (PERSON SKILLED IN THE ART)'**, bu terimi özellikle hukuki anlamında kullanmaktayız. Bu terimler, kullanıldıkları coğrafi alana göre de değişiklik gösterebilirler; örneğin ABD'de bir buluşun **'BELLİ OLMAMASI (NON-OBVIOUS)'** terimi Avrupa Birliği'nde ise **'BULUŞ BASAMAĞI (INVENTIVE STEP)'** olarak kullanılmakta veya Polonya'da ise **'ŞAŞIRTICILIK (SURPRISINGNESS)'** olarak kullanılmaktadır. Bu belgede, mümkün olduğunca, terimleri ve önemli bölgesel farklılıkları açıklamaya çalıştık.

Bir terim hukuki olarak değil fakat fikri mülkiyet hakları ve Ufuk2020 için oldukça özel bir anlam taşıyorsa, küçük başlıklar olmadan tırnak işaretleri kullandık; örneğin **'sonuçlar (results)'**, **'arkaplan (background)'** ve **'serbest kullanım (freeride)'** gibi terimleri bu spesifik anlamlarıyla kullandığımızı göstermekteyiz.

Okuyucular EPO, WIPO ve AB Fikri Mülkiyet Hakları Danışma Masası tarafından sunulan aşağıdaki sözlüklere de başvurabilir::

EPO: <https://www.epo.org/service-support/glossary.html>

WIPO: <http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics/glossary.html>

AB Fikri Mülkiyet Hakları Danışma Masası: <https://www.iprhelppdesk.eu/glossary> (FP7 ve Ufuk2020 terimleri ile daha çok ilgilidir.)

İÇERİK

1. Bu Belge Ne İle İlgilidir?	6
2. Fikri Mülkiyet & Hakları - Ufuk2020 İçin Kısa Bir Özet	10
2.1 Fikri Mülkiyet Nedir?	11
2.2 Fikri Mülkiyet Hakları	11
2.3 Fikri Mülkiyet Hakları ve Coğrafi Sınır	12
2.4 Fikri Mülkiyet Hakları ve Farklı Koruma Sistemleri	13
2.5 Tescil ve Hakların Geçersiz Kılınması	13
2.6 Fikri Mülkiyet Haklarına İhlalleri Saptamak ve Karşı Harekete Geçmek	13
2.7 Neden Fikri Mülkiyet Hakları (IPR) Sistemi Var ve Ne Zaman Başladı?	14
2.8 Fikri Mülkiyet Hakları Sisteminin Gerekçesi Nedir?	14
2.9 Sınai Haklar	14
2.9.1 Patentler ve Faydalı Modeller	15
2.9.2 Ticari Marka ve Hizmet Markaları	17
2.9.3 Endüstriyel Tasarımlar (Tescilli Tasarımlar)	19
2.10 Telif Hakları ve İlgili Haklar	20
2.11 Know-how ve Ticari Sırlar	22
2.12 Özet İnfografik	23
3. Ufuk2020'de Fikri Mülkiyet ve Hakları: İlgili Kavramlar, Tanımlar ve Doküman	26
3.1 Tanım ve Açıklamalar	27
3.1.1 Arkaplan (Background)	27
3.1.2 Önplan (Sonuçlar) ve Önplana Erişim	27
3.1.3 Kamu Araştırma Kuruluşları (PRO)	27
3.1.4 Arkaplan ve Önplana İlişkin Haklara Erişim ve Hakların Devri	28
3.1.5 Sideground (FP7)	28
3.1.6 Mülkiyet ve Kullanım Hakkı İddiası: Konuların Anlaşılması	28
3.2 Sonuçların Kullanılması ve Yaygınlaştırılması	29
3.2.1 Ufuk2020 Açık Erişim 'Yayımla' ve Patent Alabilirlik Şartları	29
3.2.1.1 Altın Standart	29
3.2.1.2 Yeşil Standart	29
4. Konsept Aşaması: Fikirden Teklife	32
4.1 Konsept Aşamasında Esas Konuların Anlaşılması	33
4.2 Konsept Aşamasında Fikri Mülkiyeti Yönetmek İçin İfşa Etmeme Sözleşmesi İmzalanması	34
4.3 Bir Mutabakat Anlaşmasının (MoU) Kullanımı	35

5. Teklif Aşaması: Tekliften Potansiyel Projeye	38
5.1 Ana Konuların Anlaşılması	38
5.2 Araştırmanın BAŞARISININ Sergilenmesi	39
5.2.1 Tekniğin Bilinen Durumu	39
5.2.2 İnovasyon Potansiyeli	41
5.3 ETKİNİN Gösterilmesi	41
5.3.1 PEDR (Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına İlişkin Plan)	41
5.3.2 Sonuçların Kullanımı	43
5.3.3 ‘Kullanım’ ve Kamu Araştırma Kuruluşları (PRO)	43
5.3.4 Sonuçların Yayılması – Açık Erişim	44
5.3.5 Teklif Aşamasında Diğer Fikri Mülkiyet Hakları Konuları	45
5.4 UYGULAMA’nın Kalitesi ve Verimliliğini Gösteriniz	46
5.4.1 İlgili Beceri ve Deneyim	46
5.5 Teklif Aşamasında Kontrol Listesi:	46
6. Müzakere Aşaması: Sözleşmelerin İmzalanması	50
6.1 Model Konsorsiyum Sözleşmelerine Giriş	51
6.1.1 “Gerekli”nin Tanımı	53
6.1.2 Gizlilik	53
6.1.3 Arkaplan (Pozitif & Negatif listeleri)	54
6.1.4 Haklar/Yükümlülüklerin Feshi ve Geçerli Kalmaya Devam Etmesi	54
6.1.5 Sonuçların Mülkiyeti	55
6.1.6 Sonuçlara Erişim Hakkı	56
6.1.7 Sonuçların Aktarımı – Feragat – Özet ve Karşılaştırma	58
6.1.8 Açık Kaynak ve Kontrollü Lisans Koşulları	59
6.2 Müzakere Aşamasında Kontrol Listesi:	60
7. Uygulama aşaması: Bir Ufuk2020 Hibe Sözleşmesinde Fikri Mülkiyet	64
7.1 Fikri Mülkiyetin Yönetimi (Alt Bölüm 1 Madde 23a ve Alt Bölüm 3 Madde 26.3)	64
7.2 ARKAPLAN (Alt Bölüm 2)’a İlişkin Hak ve Yükümlülükler	66
7.3 ‘Sonuçlar’a İlişkin Hak ve Yükümlülükler (Alt bölüm 3)	68
7.4 Hakların Devri ve Lisansların Verilmesi (Madde 30)	69
7.5 Gizlilik (Madde 36)	70
8. Diğer Bilgiler / Kaynaklar	72

1. BU BELGE NE İLE İLGİLİDİR?

1. BU BELGE NE İLE İLGİLİDİR?

Bu belgenin amacı, **Ufuk2020 Programı** katılımcısının **Fikri Mülkiyet** konularını ele almasına ilişkin daha kapsamlı bir bilgi ve rehberlik sunmaktır.

Avrupa Komisyonu'na göre, Ufuk2020, “-bu paranın çekeceği özel yatırımın yanı sıra- 7 yılda (yaklaşık 2014-2020) 80 milyar avroluk finansman sağlayan şimdikiye kadarki en büyük AB Araştırma ve Yenilik programıdır. Fikirlerin laboratuvarlardan çıkıp pazara kazandırılması yoluyla daha fazla yenilikler, buluşlar ve dünya ilkleri vaat etmektedir. Ufuk2020, Avrupa'nın küresel rekabet gücünü güvence altına almaya yönelik Avrupa 2020 amiral gemisi girişimi olan **İnovasyon Birliği**'ni uygulayan finansal araçtır.”

Ufuk2020, her türlü organizasyon (kamu ve özel) ve özellikle KOBİ'lerin araştırma ve yenilik fikirlerini gerçekleştirmeleri ve erişemeyecekleri hibelere erişmeleri için mükemmel bir araçtır.

Bu belge, araştırmacılara ve girişimcilere fikri varlıklarını güvence altına almak ve bunları ekonomik olarak kullanılabilen sonuçlara dönüştürmek için kullanabilecekleri Fikri Mülkiyet fikirleri ve araçları sunmaktadır.

İlerleyen bölümlerde okuyucular:

- **Ufuk2020'de Fikri Mülkiyet Hakları** ana kavramları
- Ufuk2020'de bir projenin farklı aşamalarında Fikri Mülkiyeti nasıl idare edebilirim?
 - o **Konsept** aşamasında; sadece kabaca bir fikre sahip olduğunuzda,
 - o **Teklif** aşamasında; fikirlerinizi detaylı bir iş planına dönüştürürken,
 - o **Uygulama** aşamasında; planınızı hayata geçirirken ve sonuçlar ararken.

Öğrenme çıktıları

Kullanıcılar, bu rehberle aşına olduktan sonra:

- *Ana aşamaların her birinde fikri haklar konularını güvenle yönetebilmeli;*
- *Hangi belgelerin önemli ve hangi süreçlerin yardımcı olabileceğini bilmeleri;*
- *Genellikle yapılan hatalardan ve tehlikelerden kaçınabilmeli, yardımcı olabilecek detaylı bilgi kaynaklarına hızla ulaşabilmelidir.*

Ayrıca Ufuk2020'nin biraz ötesine geçmeye ve çalışmalarınızın sonuçlarının etkisini ve potansiyel kullanımlarını tartışmaya çalıştık. Bu rehber boyunca, fikri mülkiyet hakları konusunda birçok bilgi ve doküman kaynağına linkler sunduk. Bununla birlikte, bu belge ne eksiksiz olduğu ne de her hususu içerdiği yönünde değerlendirilmelidir. Ufuk2020 proje yazımında kılavuz olarak kullanılması veya IPR için tek bir bilgi kaynağı olarak kullanılması amaçlanmamıştır. Gerek bizim tarafımızdan gerekse diğer ilgili projeler ve girişimler tarafından üretilen mevcut dokümanlardan tekrarı önlemek için mümkün olduğunca çabaladık. Mümkün olan yerlerde ek kaynaklara atıfta bulunduk.

© Copyright

2. FIKRİ MÜLKİYET VE HAKLARI - UFUK2020 İÇİN KISA BİR ÖZET

2. FİKRİ MÜLKİYET VE HAKLARI - UFUK2020 İÇİN KISA BİR ÖZET

Ufuk2020, her türlü organizasyon (kamu ve özel) ve özellikle KOBİ'lerin araştırma ve yenilik fikirlerini gerçekleştirmeleri ve erişemeyecekleri hibelere erişmeleri için mükemmel bir araçtır.

Ufuk2020 programı **araştırma projelerinin pazar yönüne büyük önem vermektedir: teknoloji transferi, yaygınlaştırma, araştırma sonuçlarının kullanılması ve ticarileştirilmesi**. Bu nedenle, fikri varlıklarınızı açık ve iyi yapılandırılmış bir stratejiyle koruma bugün her zamankinden daha önemlidir.

Başarılı bir Ufuk2020 teklifi ve proje fikri mülkiyet ve proje sonuçlarının **açık erişim/ açık veri** yoluyla erişilebilirliğinin geliştirilmesi de dahil olmak üzere inovasyon yönetiminin tüm unsurlarını ele alır. Ufuk2020'deki fikri mülkiyet hakları kuralları FP7'de denenmiş düzenlemeler üzerine kurulmuştur, ancak FP7'deki yaklaşımı daha uygulanabilir ve anlaşılabilir hale getirebilmek için bazı yeni düzenlemeler de yapılmıştır. Katılım Kuralları'nda ve çevrimiçi kaynaklarda kolaylıkla bulunabileceğinden dolayı, bahsettiğimiz değişiklikleri ayrıntılı bir şekilde incelemeye gerek duymuyoruz.

<https://www.iprhelppdesk.eu/kb/1512-are-there-any-changes-terms-ip-between-fp7-and-horizon-2020>

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/rules_participation/h2020-rules-participation_en.pdf

Bu bölümde, **fikri mülkiyet (IP) konsepti** ve ilgili yasal '**HAKLAR (RIGHTS)**' (IPR) geniş biçimde tanıtılmaktadır. **Fikri hakların (IP) ana kategorileri** ve farklı formları açıklanmaktadır. **Fikri mülkiyet haklarının 'TESCİL (REGISTRATION)'** ve kullanımının **coğrafi sınıra ne denli bağımlı olduğuna** özetle değinilmektedir. Son olarak da fikri mülkiyet hakları sisteminin nasıl ve neden ortaya çıktığını gözden geçireceğiz.

Bu bölümde, hem Türkiye hem de diğer bölgelerde fikri mülkiyetin farklı türleri ve ilişkili '**HAKLAR (RIGHTS)**'in nasıl elde edileceği konusunda çok detaylı bilgi ile doldurmaktansa, Ufuk2020 için önemli olan konular üzerinde yoğunlaşıyoruz. Gerekli durumlarda detaylı bilgi eklerde sunulmuştur.

HATIRLAYIN:

- *Fikri mülkiyet hakları sistemleri ülkelere göre farklılık gösterebilir.*
- *Ufuk2020 projeleri uluslararası konsorsiyum ve yaygınlaştırma alanlarında gerçekleştirilir ve bu husus Ufuk2020 projesinin her aşamasında dikkate alınmalıdır.*
- *Ulusal Fikri mülkiyet hakları sistemleri ve diğer bölgelerdeki sistemler arasında dikkate değer farklar vardır.*
- *Ortak noktaları ve farklılıkları vurgulamak için, mümkün olduğunca, tabloları kullanın.*

2.1 Fikri Mülkiyet Nedir?

Birine “fikri mülkiyet nedir” diye sorsanız, büyük ihtimalle size bir tanım vermek yerine örnekler vereceklerdir. En sıklıkla duyacağınız cevap da “patent” olacaktır. Patentler fikri mülkiyet türleri için oldukça iyi bir örnektir ve patente bağlı oldukça özel yasal “HAKLAR (RIGHTS)” bulunmaktadır. Ancak fikri mülkiyeti gerçek anlamda anlamak istiyorsanız, bu mülkiyet hakkının nereden kaynaklandığını ve ne için kullanıldığını düşünmeye başlamak yardımcı olacaktır. Bunu anladığınızda neden farklı fikri mülkiyet türleri olduğunu ve her biri için farklı fikri mülkiyet hakkı olduğunu da görmenize yardım edecektir. Fikri mülkiyet için iyi bir tanım: *“ticari değeri olan fikir ürünü”*.

Bu tanım iki önemli konsepti de ortaya koyar – ilk olarak **fikri-entellektüel** kısmı bulunmalıdır – yani akılla ortaya konulan. İkinci olarak da fikri mülkiyetin kökleri ticaret hayatındadır, ticari amaçla kullanıldığında değeri vardır. Fikri mülkiyet üç ana türe ayrılabilir:

1. **Sınai mülkiyet** – bu sınıfa ‘patentlenebilir buluşlar’ (‘bilgisayar uygulamalı buluşlar’ da dahil olmak üzere) , faydalı modeller, endüstriyel tasarımlar ve markalar girer. Sınai mülkiyetin daha az bilinen diğer türleri ise yeni bitki çeşitleri (new plant varieties – NPV), coğrafi işaretler (GI) ve yariletkenlerin topoğrafyalarıdır. Sınai mülkiyetler ilgili haklara sınai mülkiyet hakları denir.
2. **Özgün edebi ve sanatsal yaratımlar** – bu sınıf aslen kitaplara, mimari tasarımlara, müzik parçalarına, resim ve tekstile uygulanırken, şimdi yazılım kodları, televizyon, film, yayıncılık, reklamcılık ve diğer multimedya alanlarını da kapsamına almıştır. Birçok edebi ve sanat eserleri ‘telif hakları’ türü olarak yönetilmektedir. Telif haklarından gelişen yeni kategoriler kendi koruma sistemlerine sahip olan bu haklara veritabanı hakları da dahildir.
3. **Ticari sırlar ve know-how**– fikri mülkiyetin bu türü bazen ulusal kanunlarda (genellikle de çalışma kanunlarında) açıkça tanınır ve sıklıkla da işe alma sözleşmeleri, gizlilik sözleşmeleri ve konsorsiyum anlaşmalarına bu hükümler yerleştirilir. Know-how, bir Ufuk2020 konsorsiyum anlaşmasında genelde belirtilir ve her bir ortağın sahip olduğu know-how anlaşmanın ilgili ekinde yer alır.

2.2 Fikri Mülkiyet Hakları

Yukarıda bahsedilen her bir fikri mülkiyet türü kendisine bağlı hukuki ‘HAKLAR’a sahiptir; fikri mülkiyet hakları (IPR). Örneğin, patent hakkı sahibine tanınan haklar telif hakkı © sahibine tanınan haklardan oldukça farklıdır ve bu haklar ticari marka sahiplerinin haklarından da farklıdır. Hukuki haklarınızı anlamak ve konsorsiyumunuzun bu hakları Ufuk2020 projenizin sonuçlarını ticarileştirmede ve elde edeceğiniz etkiyi maksimize etmesinde nasıl kullanacağınızı bilmek önemlidir.

Bazı hakları kullanabilmek için ‘TESCİL’ ettirmek gereklidir; örneğin patent, ancak diğerleri otomatik olarak var olurlar; örneğin telif hakları. Bazıları da ilişkili koruma seviyelerine göre hem tescille hem de tescilsiz korunabilir; ticari markalar™ ve tasarım hakları tescil yoluyla da korunduklarında güçlendirilen haklardır. Bu bölümün ilerleyen kısımlarında bu konuya değineceğiz.

Tescillenmiş bir ‘hak’, örneğin patent hakkı, bir çeşit münhasır haktır. Yasal hak sahibine (sahip) belli sınırları olan yasal bir tekel hakkı verir. Bu tekel hakkı **zaman, coğrafi sınır ve kapsamla** sınırlanmıştır. Bu hakka sahip olmadığı halde hakkın kapsamına giren bir faaliyet gerçekleştiren (örneğin telif haklarıyla korunan bir ürünü kopyalayan) kişiye ‘İHLALCİ YADA TECAVÜZCÜ’ denir. Hak sahibi, tekel hakkını korumak adına tecavüzcüye yasal işlem başlatabilir.

Bununla beraber, hak sahibi:

- Haklarını Transfer ('devir') edebilir (satma yada lisanslama yoluyla);
- Hakkından (isteyerek yada gönüllü olarak sahibi olduğu bilinen haktan vazgeçebilir) 'vazgeçebilir'; ve
- Arkaplan fikri mülkiyeti (background IP¹) yada ön plan fikri mülkiyeti (foreground IP²) olarak 'erişim hakkı' sunabilir

'Erişim hakları' Ufuk2020 projelerinde

- projedeki faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli olmaları ya da
- sonuçların kullanımı için oldukça önemlidirler.

Fikri mülkiyet haklarının uluslararası boyutu Ufuk2020 projelerinde ortakların farklı ülkelerden geldiğinden ve AB'nin ortaya konulan yeniliklerin mümkün olan en geniş pazarda kullanılmasını arzu ettiğinden dolayı önemlidir.

2.3 Fikri Mülkiyet Hakları ve Coğrafi Sınır

Yukarıdaki bölümde de bahsedildiği üzere, fikri mülkiyet haklarında kısıtlardan biri **coğrafi sınırdır**. Örneğin, Türkiye'de buluşunuz için aldığınız patentle gelen haklar buluşu sadece Türkiye'de korur. Diğer ülkelerde hiçbir koruma sunmaz. Haklarınızı diğer ülkelerde de kullanabilmek istiyorsanız farklı ülkelerde de koruma altına almalısınız. Bu süreç de büyük olasılıkla hedeflediğiniz her bir bölgede ulusal bir tescil sürecine girmenizi ve farklı dillerde dokümantasyon üretmenizi gerektirir. Bu süreç oldukça pahalı olabileceğinden fikri mülkiyet haklarınızı ve neden bir kısmını ya da hepsini farklı ülkelerde korumanız gerektiğini anlamanız önemlidir.

Fikri mülkiyet haklarının uluslararası boyutu Ufuk2020 projelerinde ortakların farklı ülkelerden geldiğinden ve AB'nin ortaya konulan yeniliklerin mümkün olan en geniş pazarda kullanılmasını arzu ettiğinden dolayı önemlidir.

¹ Bu fikri mülkiyet proje öncesinde de vardır ve haklar bilgiyi sunan ortağa aittir.

² Bu fikri mülkiyet proje sürecinde ortaklar tarafından üretilen mülkiyettir.

2.4 Fikri Mülkiyet Hakları ve Farklı Koruma Sistemleri

Fikri mülkiyet hakları türleri için elde edilen ‘haklar’ birçok farklı ülkede benzer olmasına rağmen bazı durumlarda da çeşitli farklılıklar göstermektedir. Farklılıklar özellikle hakkın süresi (örneğin telif haklarının koruma süresi birçok ülkede farklılık gösterir) ve tescil süreçlerinin zorluğu konusundadır. Örneğin, bazı ülkeler patent başvurularına ‘İNCELEME (SUBSTANTIVE EXAMINATION)’ yapılmasını gerekli kılarken bazı ülkeler de genellikle ‘FAYDALI MODEL (UTILITY MODEL)’ olarak adlandırılan ve buluşun örneğin buluş basamağı gibi patentlenebilirlik kriterlerini taşıyıp taşımadığının kontrol edilmediği belgeler verebilmektedir. Faydalı modeller piyasada kolaylıkla sorgulanabildikleri ve sonrasında da ‘GEÇERSİZ (INVALIDATED)’ ilan edilebildiklerinden dolayı güçlü değildir.

Farklı bölgeler fikri mülkiyet başvurularının farklı yollarla hazırlanmasını da gerektirir. ABD’de patent başvurusu yapan başvuru sahibinin ‘BULUŞUN TERCİH EDİLEN UYGULAMASI (PREFERRED EMBODIMENT)’ tanımlaması gerekirken AB patentlerinde böyle bir zorunluluk yoktur. Tekrarlamak gerekir ki, Ufuk2020 gibi uluslararası bir faaliyette fikri mülkiyet haklarının kullanımı için birkaç ülkede koruma alınmaya ihtiyaç duyulacağından bu husus özellikle önemlidir. Farklı ortaklar belki kendi ülkelerindeki koruma sistemlerinden haberdar olsalar da diğer bölgelerdeki durum hakkında olmayabilirler. Bu nedenle karşılıklı kontroller yapmaya ve farklı fikri mülkiyet sistemlerini ve gerekliliklerini bilen patent vekillerine danışmaya da ihtiyaç duyabilirsiniz.

2.5 Tescil ve Hakların Geçersiz Kılınması

Bir fikri mülkiyet ofisi fikri mülkiyet hakkınızı -örneğin patentinizi- araştırma ve inceleme sonrasında tescilleme yoluyla tanısa bile, yine de başkaları tarafından tesciliniz sorgulanabilir. Tescillenmiş bir patentin ya da markanın ‘geçerliliğinin’ sorgulanması, fikri mülkiyet hakkınızın onaylanmamış olmasını tercih eden birçok rakip firmanın ortak stratejisidir. Mahkemelere aşağıdaki hususlara ilişkin kanıtlar sunduğunuzda siz de bir fikri mülkiyet hakkını sorgulayabilirsiniz:

1. **En başta tescil edilmemesi gereklidir** (‘GEÇERSİZ’); çünkü patentlenebilirlik (yenilik, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirlik ya da patentlenemeyen sınıflarda olma) ya da ticari marka koruması için vb. kriterleri karşılamamaktadır.
2. **Koruma için artık uygun olmaması**, belki ticari marka ‘JENERİK’ hale gelmiştir yada sıradanlaşmış bir terime dönüşmüştür yada düzgün kullanılmıyordur. Bu durumda haklar ‘YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILIR’.

Faydalı Modeller incelemeyen geçemedikleri için oldukça zayıftırlar ve firmaların mahkemede kolaylıkla geçersiz hale getirilebileceklerini bildiklerinden dolayı sıklıkla ihlale uğrarlar. İnceleme yapılarak verilen patentler bile, örneğin başka bir kişi ya da şirketin başvuru tarihinden daha önce bilimsel bir yayında ya da bir seminerde kamuya sunulduklarını ispatlamaları durumunda, geçersiz ilan edilebilirler. GEÇERSİZ KILMA ya da YÜRÜRLÜKTEN KALDIRMA karmaşıktır ve genellikle özel hukuki tavsiyeler almayı gerektirirler. Ancak bu aşamada, sırf fikri mülkiyet hakkınızı tescillenmiş olmanız nedeniyle piyasada ayakta kalabileceğinizi garanti etmiş olmadığınızdan haberdar olmanız önemlidir.

2.6 Fikri Mülkiyet Haklarına İhlalleri Saptamak ve Karşı Harekete Geçmek

Fikri mülkiyet hakkınızı ulusal ya da bölgesel patent ofisinden tescillenmişseniz, artık izleme ve ihlallere karşı harekete geçme sorumluluğuna da sahipsiniz, başka kimse bunu sizin için yapmaz. Bu genel kuralın istisnası, münhasır hak lisansı üzerinde anlaşmaya varıldığı zamandır. Bu durumda, lisans alan kişi ‘LİSANSİYE (LICENSEE)’ ihlalciye karşı yasal harekete geçebilir ve bazen de ihlalleri izleme ve ‘HAKLARI UYGULAMA (ENFORCEMENT)’ sorumluluğu lisans anlaşması kuralları ile lisansiyeye verilir.

2.7 Neden Fikri Mülkiyet Hakları (IPR) Sistemi Var ve Ne Zaman Başladı?

Fikri mülkiyet sistemi son yıllarda ortaya çıkmış bir sistem değildir. 600 yıl öncesine ait patent örnekleri bulunmaktadır. Örneğin, 1449'da İngiltere Kralı IV. Henry Utynam'lı John adında birine patent vermiştir. Bu patent, bugün İngiltere'de Eton College School'da görülebilen vitrayların yapılma metoduna aittir. Vitraylara ilişkin diğer patentler günümüzde İtalya'da Murano'daki ünlü cam ustalarıyla bağlantılı olarak bulunabilir.

Bu ilk patentler, vitray yapma metodunu ortaya koyan buluşçuya 20 yıllık bir yasal tekel hakkı tanımıştır. Sınırlı tekel hakkı, sınırlı sürede koruma, sınırlı coğrafi bölgelerde koruma ve koruma kapsamı o zamandan beri patent kanununda yer almaktadır ve **Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO)** tarafından yönetilen Patent İşbirliği Anlaşması da dahil olmak üzere günümüzde birçok uluslararası anlaşmada da tanınmıştır. Uluslararası anlaşmalarda, örneğin Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına (GATT) gibi, uluslararası ticaret anlaşmalarında patentleme konularına referanslar bulunabilir. Bunun yanında, telif haklarının resmi bir tescile gerek duymadan aynı anda birçok ülkede tanınabilmesini mümkün kılan uluslararası anlaşmalar da vardır; örneğin Bern Sözleşmesi.

2.8 Fikri Mülkiyet Hakları Sisteminin Gerekçesi Nedir?

Neden telif hakkı ya da patent sistemi ortaya çıktı? Gerekçe oldukça basittir. Sistem, *bir tarafta Devlet ile diğer tarafta mucit arasında karşılıklı fayda sağlayan bir sözleşme* olarak tasarlanmıştır. Devlet, genellikle Devlet Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından temsil edilir, buluşçuya buluşunun ticari kullanımı için (kapsam, süre ve coğrafi kapsamla sınırlı olmak üzere) sınırlı bir tekel hakkı verir. Bu, bir buluşu ticarileştirmek için maddi bir teşvik sağlar: sonuç olarak, diğer şirketler daha sonra ticari faydaları *'SERBEST KULLANABİLECEKLERKEN (FREERIDE)'* neden Ar-Ge'ye çok fazla zaman ve gayret sarf etsinler? Sınırlı tekel hakkına karşılık Devlet buluşun nasıl çalıştığına dair yazılı bir tarifname alır ve yayınlar ('kamuya sunma' (ENABLING DISCLOSURE) adı verilen). Patent kelimesi Latince'de *Patere* kelimesinden gelmektedir – açıklamak.

Kamuya açıklama, kamuoyunun toplam bilgisini artırır ve diğer mucitlerin söz konusu buluşun nasıl çalıştığını tam olarak anlamalarını sağlar. Bununla birlikte, buluşun sahibinin tekel hakkı nedeniyle diğer buluşçular bu buluşla kendilerine ticari kazanç sağlayamazlar (bak ama dokunma!) ve dolayısıyla yayınlanan buluşun ötesine geçmek için teşvik edilirler (ya da *'TEKNİĞİN BİLİNEN DURUMU (STATE-OF-THE-ART)'*). Bu nedenle sistem, mucitleri korumakla birlikte yeni buluşları ve yenilikleri teşvik eder, onlara fikirlerinden gelir elde etme imkânı verir.

Farklı fikri mülkiyet türleri ya da şekilleri ilgili tekel haklarına da sahiptirler. Bu nedenle farklı fikri mülkiyet türlerini ve ilgili hakları ve farklı ülkelerde bu hakların nasıl elde edileceği ve fayda sağlanabileceğini anlamak gereklidir. Aşağıda Ufuk2020'de sıklıkla kullanılan fikri mülkiyet türlerini özetledik. Ufuk2020 başvurunuzda ya da onaylanmış projenizde gerektiğinde bu bilgilere bakabilirsiniz. Ayrıca, bu proje kapsamında hazırlanan fikri mülkiyet hakları broşürüne de danışmanızı öneririz.

2.9 Sınai Haklar

Ufuk2020 projelerinde genellikle kullanılan sınai hak türleri:

- Patentler ve Faydalı Modeller
- Ticaret ve Hizmet Markaları
- Endüstriyel Tasarımlar

Aşağıda bu fikri varlıkları ve ilgili hakları ve Ufuk2020 projeleri için neden önemli olduklarını özetledik. Hakları nasıl

elde edebileceğiniz ve haklar açısından Türkiye ve diğer ülkeler arasındaki kayda değer farklılıkları vurguladık.

2.9.1 Patentler ve Faydalı Modeller

Patentler geleneksel anlamda ‘buluşu korumak için kullanılır ancak birçok araştırma projesi patentlenebilir ‘SONUÇLAR (RESULTS)’ üretir ve patentler Ufuk2020 projelerinde en sıklıkla karşılaşılan fikri mülkiyet türüdür.

Patent yeni bir ürünü ya da süreci korumak için kullanılabilir. Tescilli bir patent yasal sahibine (‘HAK SAHİBİ (ASSIGNEE)’) bir grup tekel hakkı verir. Bu, hak sahibinin Hakları yasadışı olarak kullanan bir başka kişiye karşı dava açabileceği anlamına gelir (‘İHLAL EDEN (INFRINGEMENT)’). Patente eşlik eden haklar doğal olarak sınai haklardır ve ticaridirler. Haklar:

- Buluşu **kullanma** (örneğin üretim hattınızda bir prosesi kullanmak)
- Buluşu **üretme** (imalat)
- Buluşu **satışa sunma** (örneğin reklam verme)
- Buluşu **ithal etme ve depolama** (korunmakta olan bir ülkede)
- Buluşu **satma** (korunmakta olan bir ülkede)

Bu haklarla ilgili önemli konu ortaya çıkmaktadır.

1. Öncelikle, ürünün üretimini maliyetlerin düşük olduğu bir ülkede (‘ürünü üretmek’) ve satışını da fiyatların yüksek olduğu ülkede gerçekleştirmek (‘ithal’ etmenizi, ‘stok yapmanızı’ ve ürünü ‘satma’nızı) ve diğer firmaların da aynı şeyi yapmasını engellemek isteyebilirsiniz, bu durumda **birden çok ülkede patent koruması elde etmeye ihtiyacınız vardır. Bu nedenle uluslararası fikri mülkiyet stratejisi** geliştirmelisiniz.
2. İkinci olarak, görüldüğü üzere hak sahibinin tüm hakları ticari fayda ve ekonomik avantajlarla ilgilidir. Buluşçuların fikir ürünü üretmede kritik rolü patent başvurusunda ya da tescilinde ‘**BULUŞÇU**’ olarak belirtilerek vurgulanır. Ancak patentin hukuki haklarının sahipliği (başvuru sahibi/patent hak sahibi) sadece yeniliğin ticari olarak kullanılarak değerlendirilmesine bağlıdır. Fikri mülkiyet haklarının fikri korumadığı, ama fikrin örneğin patentle korunan ürüne, sürece dönüştürülmesi ya da telif hakkıyla korunan bir filme ya da bir müzik parçasına dönüştürülmesi gibi **fikrin ifade edilmesinin** korunması olduğu sıklıkla söylenir.

Beşinci hak ise 4 ana hakkın başkalarına satış ya da lisanslama yoluyla devredebilme hakkıdır. Bu hak Ufuk2020 için özellikle önemlidir çünkü projelere birçok farklı kuruluş sahil olmakta ve bu kurumlar bazı haklarını diğer ortakların kullanımına tahsis edebilirler, hatta yeni sahiplerine hak tanıyabilirler. Bu husus **Konsorsiyum Anlaşmaları ve Hibe Sözleşmesi için Model** Bölümünde detaylıca incelenmektedir.

Bir buluşun patent koruması için uygun olabilmesi için 3+1=4 şartını sağlaması gereklidir:

1. Yeni (ayrıca 'EŞİ BENZERİ OLMAYAN (NOVEL)' olarak de söylenebilir).
2. 'BULUŞ BASAMAĞI (INVENTIVE STEP)' içerir (ya da 'İLGİLİ OLDUĞU TEKNİK ALANDAKİ UZMANA (PERSON SKILLED IN THE ART)' göre 'AŞIKÂR OLMAYAN BULUŞ (NOT OBVIOUS)').
3. Sanayiye uygulanabilir olma.
4. Patentlenemeyen buluşlardan değildir ve hariç tutulan bir kategoriye girmez.

*Avrupa Patent Sözleşmesi'nin 1. bölümünde patentlenebilirlik gereklilikleri detaylı olarak açıklanmaktadır:
https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/epc/2016/e/acii_i.html*

Patent Alma

Bir 'BAŞVURU SAHİBİ (APPLICANT)' belli bir ülkede patent alabilmek ('TESCİL (GRANT)') için başvurursa ulusal fikri mülkiyet ofisi ya da benze bir kuruluş genellikle patenti bu 4 koşulu karşılayıp karşılamadığı konusunda 'İNCELER (EXAMINE)'. Birçok ülkede bu duruma 'İNCELEME (SUBSTANTIVE EXAMINATION)' denir ve oldukça titiz bir incelemedir. Örneğin, uzman birçok uluslararası patent veritabanını benzer buluş olup olmadığı yönünde kontrol eder ve mevcut buluşlara göre yeni fikrin aşikar olup olmadığından emin olur. Eğer, uzman başvurunun patentlenebilirlik kriterlerini taşıdığına ikna olursa 'PATENT VERİLİR (GRANTED)' ve 'TESCİLLENİR (REGISTERED)'. Bunun ardından başvuru sahibi artık 'hak sahibi' olarak bilinir ve tekel haklarını uygulama konumunda olur, gerekirse ihlalcıye dava açarak haklarını kullanabilir.

Süre: Patent verildiği takdirde, hak sahibinin tescil ücretlerini ödemesi koşuluyla çoğu patent 20 yıl süreyle korunur. 20 yıllık süre patentin verildiği tarihten değil, patent başvurusunun ilk alındığı tarihten başlar.

Coğrafi Bölge ve Rüçhan: Bir buluş için, ilk başvuru tarihinden itibaren 12 ay içerisinde başka başvurular yapıldığı durumda, birçok farklı bölgede buluşun patentlenmesi mümkündür. Buna 'RÜÇHAN TARİHİ (PRIORITY DATE)' denir. Çoğu ülke, diğer başvuruların diğer bölgelerde (12 ay içinde) açılmadan önce ulusal yetkililere ilk başvurunun yapılması veya örneğin WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü) tarafından yönetilen 'PCT' (Patent İşbirliği Anlaşması) veya Avrupa Patent Ofisi yolunu kullanarak uluslararası patent yollarıyla yapılmasını önermektedir.

Faydalı Model ya da 'Küçük Patent (Petty Patent)'

Faydalı Model buluşların korunması için kullanılan bir fikri mülkiyettir. Patente benzer ancak tekel hakkı süresi daha kısadır (genellikle 6 ile 15 yıl arası). Bu kısaltılmış

koruma dönemi, faydalı modellerin aslında “küçük” buluşlar ya da geliştirmeler için verildiklerinin göstergesidir. Faydalı model; örneğin uygulama ya da kullanma kolaylığı ya da endüstriyel ya da pratik faydalar gibi spesifik etkileri kapsayan daha alt seviye bir yaratıcılıkla ortaya konulduğundan tescil için gereklilikler de daha az sıklıdır. Faydalı modellere bazı ülkelerde “küçük patentler” ya da “inovasyon patentleri” de denebilir. Bu sistem her ülkede yoktur, bazı ülkelerde geçerlidir.

Türkiye’de Patentler ve Faydalı Modeller

Türkiye’de, AB’deki sisteme benzer şekilde, buluşlar, inovatif ürün ve süreçler yukarıda da açıklanan yenilik, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirlik kriterlerini karşıladığı sürece patent elde edilebilir. Patent başvurusunun Türk Patent ve Marka Kurumu’na (TURKPATENT, <http://www.turkpatent.gov.tr/>) yapılması gereklidir ve yine yukarıda anlatıldığı üzere patent koruması Türkiye’yi kapsar ve koruma süresi 20 yıldır.

Mevcut durumda Türkiye’de faydalı model koruması da elde etmek mümkündür. Yenilik ve sanayiye uygulanabilirlik koşullarını sağladığı durumda faydalı modeller 10 yıllığına korunurlar.

Ufuk2020 konsorsiyumları için de belirtmeliyiz ki, Türkiye hem PCT hem de EPC sistemlerinin üyesidir. Ve yine yukarıda açıklandığı üzere, Türkiye’de faydalı model ya da patent için rüçhan hakkınızı ilk başvuru tarihinden sonraki 12 ay içinde talep edebilirsiniz. <http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/commonContent/PAbout>

2.9.2 Ticari Marka ve Hizmet Markaları

Ticari Marka, mal ve hizmetlerin kaynağını göstermek amacıyla bir şahıs veya kuruluş tarafından kullanılan bir işaret veya göstergedir. Bir marka, bir müşterinin, farklı tedarikçilerin benzer görünen ancak farklı kalite seviyesinde olabilen benzer ürünlerini ayırt etmesini sağlar.

Ticari markalar, malları tanımlar. Hizmet markaları, hizmetleri tanımlar. Bir ticari marka veya hizmet markası, genellikle bir ad, bir kelime, terim, logo, sembol, tasarım, görsel veya tüm bu unsurların bir birleşimidir. Hatta, açıkça kaydetme ve ilgili tescil kuruluşuna emanete vermenin bir yolu olduğu takdirde, renk koku ve sestten de yararlanmak mümkündür.

Ticari marka hakları;

- Ticarete ilgili markayı **ilk kullanan** olmakla;
- Bölgenin ilgili Ticari Marka Tescil Ofisi nezdinde ilgili markayı **ilk tescil eden** olmakla edinilir.

Markaların resmi olarak tescil edilmesi gerekmez. Bir markayı ilk kullanan sizseniz ve tüketici tarafında bilinirlik ve farkındalık oluşturduysanız, ilgili markayı veya çok benzer bir markayı başkaları kullanmaya başladığı takdirde, kanundan koruma talep edebilirsiniz. Ancak, tesciliniz varsa, eliniz daha güçlü olacaktır ve bu da harici bir merciinin, tescil için gereken asgari koşulların tarafınızca yerine getirildiğine dair karar vermiş olduğu ve başkaları sizin markanızı tescil etmeden önce diğer benzer ticari markalar hakkında bir araştırmış yapmış olacağınız anlamına gelir. Bir ticari marka, esas ticari marka işlevini yerine getirdiği ve **ayırt edici bir özelliği (distinctive character)** olduğu takdirde, söz konusu ticari marka tescil edilebilir.

Bir ticari marka için yapılan başvuru, örneğin söz konusu marka veya jenerik bir marka ile doğrudan ilgili olan ürünlerle bağlantılı sözlük anlamı olan bir terimle örneğin kullanımı ile bağlantılı ürünler için müşterek ad gibi sadece tanımlayıcı sayıldığı takdirde reddedilecektir. Tescil bir marka, **'SIRADANLAŞTIYSA (VULGARISED)'** veya **'JENERİK (GENERIC)'** olduğu takdirde, tescilli markayı kaybetmek de olasıdır çünkü marka artık ürünle aynı anlama gelir hale gelmiştir; örneğin fotokopi cihazları için Xerox veya ağrı kesiciler için Aspirin gibi.

Tescil

Tescilli bir ticari marka, bir veya daha fazla "sınıf" ile ilişkilendirilir. Sınıflar, uluslararası alanda tanınmış mal ve hizmet kategorileridir. Bir ticari marka için başvuruda bulunuyorsanız, ticari markanızın hangi sınıflar için kullanılabilir olacağına karar vermeniz gerekir.

Ufuk2020 projeniz için bir marka tescil ettirmeyi düşündüğünüz takdirde, örneğin geliştirmiş olduğunuz bir alan adı veya yeni bir ürün veya hizmet hatta yan şirket gibi, markanız, marka koruması talep edeceğiniz sınıflarda benzer bir markayla karıştırılabilecek gibiyse, işe, tescilli markalara ilişkin veri tabanını araştırmakla başlamanız önem taşımaktadır.

Markanızı tescil ettirmediyse ve bir başkası, markanızı kullanmaya başladıysa, tescilsiz markanızın yerleşik olduğu ve ilgili tüketicilerce tanındığı gerçeklerine dayanarak kanundan bir parça destek alabilirsiniz.

Bir ticari markanın tescili, AB Fikri Mülkiyet Hakları Ofisi'nce gerçekleştirilen oldukça basit bir prosedürdür:

<https://euipo.europa.eu>

Bir Ticari Markanın Coğrafi Kapsamı

Patentle aynı şekilde, bir ticari marka, düzgün tanımlanmış coğrafi bir bölgeye yönelik olarak tescil edilmektedir. Markanızın, sadece markayı kullanmak istediğiniz mal ve hizmetler sınıfı için değil aynı zamanda alım satımı gerçekleştirmek istediğiniz coğrafi bölgeler için de tescil edildiğinden emin olmak bir şirket için önemli bir unsurdur. İşiniz sadece Türkiye ile sınırlı ise, markayı yalnızca Türkiye'de tescil ettirmek isteyebilirsiniz. Diğer ülkelerde de ticaret yapacaksanız, markanın tescilini bu ülkeleri de kapsayacak şekilde tescil ettirmek de fayda vardır. Avrupa'da ticaret yapıyorsanız, Avrupa Topluluğu markasını kullanıp kullanmayacağınıza da karar vermeniz gerekebilir. Topluluk ticari markası, tüm Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde koruma sağlayacaktır. Avrupa Topluluğu ticari markasına EUIPO üzerinden Avrupa rotasıyla başvurabilirsiniz.

Ticari markaların uluslararası tescili için Madrid sisteminden de faydalanabilirsiniz. Bu sistem, bir markanın tek bir

prosedürden geçerek birçok ülkede tescilini sağlamaktadır. Bu tür tesciller, iki antlaşmaya; adlandırmak gerekirse Madrid Sözleşmesi ve Madrid Protokolüne tabidir ve İsviçre, Cenevre’de yer alan Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı tarafından yürütülmektedir.

Bir Ticari Markanın Koruma Süresi, Sürdürülmesi ve Kaybı

20 yıl sınırlı süre ile verilen bir patentin aksine, bir Ticari Marka, sınırsız süreyle yenilenebilir niteliktedir ve maliyetleri oldukça düşüktür. Hem patenti hem de ticari marka korumasını birlikte kullanma, bir ürünün ömrünü uzatmanın en güçlü yoludur.

Türkiye’deki Ticari Markalar

Ticari markanızı tescil ettirmek için TÜRKPATENT’e (www.turkpatent.gov.tr) başvurmanız gerekmektedir. Ticari markalara ilişkin ilk koruma süresi 10 yıldır ve 10 yıllık dönemler halinde yenileme yapılır; tescilli bir marka sınırsız süreliğine koruma altına alınabilir. Ticari markaya ilişkin hak sahipleri, ticari marka başvurusunun ilk başvuru tarihinden itibaren 6 ay içinde Türkiye’de öncelik hakkı talep edebilir. Benzer şekilde, koruma sadece Türkiye’yi kapsar ve başvuru sahipleri, Madrid Sistemini kullanarak markalarını yurtdışında tescil ettirmek için TÜRKPATENT’e başvurabilir veya bunun tam tersi de olabilir. (<http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/commonContent/MABout>)

2.9.3 Endüstriyel Tasarımlar (Tescilli Tasarımlar)

Endüstriyel tasarım hakkı, faydalı nesnelerin görsel tasarımını (süs, estetik yönlerden) koruyan bir Fikri Mülkiyet (IP) hakkıdır. Bu da, endüstriyel bir tasarımın öncelikle estetik yapıda olduğu ve uygulandığı nesnenin teknik özelliklerini korumadığı anlamına gelmektedir. Tasarım, nesnenin şekli veya yüzeyi gibi boyutsal özellikler veya desen/model, çizgiler veya renk gibi iki boyutlu özelliklerden oluşabilir. Tasarım hakkı, yaygın olarak, çok çeşitli endüstri ve el işçiliği ürünlerini korumaya yardımcı olmak için kullanılmaktadır. Tasarım haklarını kullanan ürün çeşitleri oldukça fazladır. Örnek vermek gerekirse; teknik ve medikal araçlardan tutun kol saatleri, mücevher ve diğer lüks unsurları; ev eşyaları ve elektrikli ev aletlerinden taşıtlara ve mimari yapılara ve tekstilden boş vakit unsurlarına kadar çeşitlilik göstermektedir.

Koruma amaçları doğrultusunda nitelendirmek gerekirse, tasarım yeni, özgün ve yeterince benzersiz olmalıdır. Nesnelere, görüntüleri tamamen teknik fonksiyona göre belirlendiğinden tasarım korumasından yararlanmaları söz konusu değildir. Tasarım hakkı ile korunan iyi bilinen tasarıma, kendine özgü üç boyutlu Coca-Cola şişesini örnek verebiliriz. Son dönem tasarım mülkiyeti veya ihlali ile ilgili olarak hukuki anlaşmazlığa konu olan tasarım örnekleri ise Apple iPhone ve Samsung AKILLI telefonlardır.

Endüstriyel Tasarımlar ve Uluslararası Koruma Stratejileri

Bir tasarımı tescil ettirmek mümkündür; böylece, diğer ülkelerde de hak iddia edebilir ve haklarınızı kullanabilirsiniz. Tüm Avrupa Topluluğu’nda tasarımınızı korumak amacıyla, AB Fikri Mülkiyet Ofisine (EUIPO) Tescilli Topluluk Tasarımı (RCD) için başvuruda bulunabilirsiniz. Başvuru detayları web sitelerinde yer almaktadır. Aynı ayrı bir kaç AB ülkesinde koruma almak için, her bir ülkede ayrı başvuru yapmalısınız.

Tescil, Yenileme ve Koruma Süresi

Tescilli Topluluk Tasarımlarına beş yıllık koruma sağlanmaktadır. Maksimum 25 yıllık koruma verilerek dört kez yenileme yapılabilir. Tescilsiz bir tasarım, AB’de Topluluk Tescilsiz Tasarım Hakkı aracılığıyla ve ayrı ayrı Üye Devletlerde ise telif hakkı kanunları aracılığıyla bazı otomatik korumalardan faydalanabilmektedir.

AB dışındaki ülkelerde örneğin ABD’de bir tasarımı tescil ettirmek isteyebilirsiniz. Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline yönelik Lahey Sistemi, Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Teşkilatı (WIPO)’na yapılacak tek bir başvuru ile birçok

farklı ülke veya bölgede bir tasarıma yönelik olarak aynı anda başvuru yapmanıza imkân tanır. Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline ilişkin Lahey Sistemi, tek bir uluslararası başvuru aracılığıyla 60'ı aşkın ülkede 100 tasarıma kadar tescil yaptırılmasına yönelik pratik bir iş çözümü sağlamaktadır.

Tasarım hakları, özellikle diğer haklarla bağlantılı olarak kullanıldığında faydalı olmaktadır – buna “korumaya ilişkin portföy yaklaşımı” denmektedir. Tek bir ürüne ilişkin patent haklarını, telif haklarını ve tasarım haklarını, tarafınıza güçlü bir hak koruması sağlamak üzere birleştirebilirsiniz³.

Türkiye’de Tasarım Koruma

Türkiye’de, bir tasarımın tescil edilebilmesi ve tescilli tasarım hakkından faydalanabilmesi için, ilgili tasarımın yeni olması ve kendine özgü bir karakterinin olması gerekir. Hak sahibinin her 5 yılda bir yenileme talebinde bulunması kaydıyla, koruma süresi 25 yıldır. Tescilsiz tasarımlar, Türkiye’de, tasarımın halka sunulduğu ilk tarihten başlayarak 3 yıl boyunca korumadan faydalanabilirler. Diğer sınai mülkiyet hakları için de aynı durum söz konusu olduğundan, koruma bölgesi Türkiye ile sınırlıdır. Tasarım hakkı sahipleri, tasarım başvurusunun ilk başvuru tarihinden itibaren 6 ay içinde Türkiye’de rüçhan hakkı talebinde bulunabilirler. Türkiye, Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline ilişkin Lahey Sistemine üyedir; bu da TÜRK PATENT ve MARKA KURUMU üzerinden diğer ülkelerde tescil için Lahey sisteme başvurabileceğiniz veya Türkiye’de WIPO üzerinden veya Sistemin diğer üyeleri üzerinden endüstriyel tasarımınızın tescilini talep edebileceğiniz anlamına gelmektedir. (<http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/commonContent/TAbout>)

2.10 Telif Hakları ve İlgili Haklar

Telif hakkı, belirli bir fikir veya sanat eserinin yazarına, söz konusu işi yayımlamak ve satmak üzere “kopya” alması için sınırlı süreliğine verilen münhasır hakların toplamıdır. Telif hakkı, hak sahibine, fikir ve sanat eserlerinin reproduksiyonunun, ithalat ve ihracatının kontrolüne ilişkin bazı münhasır haklar sağlar. Bu tür çalışmalar, bu tür sınai mülkiyet haklarına ilişkin kriterleri karşıladığı takdirde, ticari marka ile veya endüstriyel tasarım ile veya tümü ile korunabilir. Telif hakları, diğer taraflara da temlik edilebilir ve telif hakkının temliki, bir yayında bilimsel bir çalışma yayınlayan bir bilim adamı için veya konferansların bir parçası olarak neredeyse otomatik olarak gerçekleşir.

Telif hakkı aşağıda belirtilenleri koruyabilir:

- Roman, talimat el kitapçığı, bilgisayar programları, şarkı sözleri, gazete makalesi ve diğer türden veri tabanı dâhil edebi eserler.
- Dans, pandomim dâhil dramatik eserler.
- Müzikal eserler.
- Resim, gravür, fotoğraf, heykel, kolaj, mimarlık, teknik çizim, şemalar, haritalar ve logolar dahil sanat eserleri.
- Bir eseri örneğin bir kitabı yayınlamak için kullanılan yerleşim planı veya dizgesel düzenlemeler.
- Ses ve film dahil bir eserin kaydedilmesi.
- Bir eserin radyo/televizyon aracılığıyla yayımlanması.

Telif hakları iki tür hak sağlamaktadır:

- **Maddi:** Maddi getiri / reproduksiyon, dağıtım, halk performansı, radyo/televizyon aracılığıyla yayım, tercüme, uyarlama.
- **Manevi:** Atıfta bulunma / bilinirlik, ün, değişikliklere itiraz hakkı, uyarlama.

Telif hakkının, fikirlere yönelik değil ancak görüşlerin ifade edildiği şekline yönelik olduğunu unutmamak gerekir. Örneğin,

³ *Korumaya portföy yaklaşımı konulu örnek vaka çalışması için bkz: <http://www.wipo.int/ipadvantage/en/details.jsp?id=3110>*

AB Telif Hakları Kanunu modernize edilmektedir ve son olarak Avrupa Komisyonu, “tüketicilerin ve eser sahiplerinin dijital dünyadan daha fazla faydalanmasını sağlamak amacıyla” mevzuatla ilgili önerilerde bulunmuştur. Bu girişim, Dijital Tek Piyasa Stratejisi kapsamına girmektedir. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/modernisation-eu-copyright-rules>

“ay”ın sanatsal çekilmiş bir fotoğrafı telif hakkı ile korunmaktadır; ancak ayın fotoğraflarını çekme fikri korunmamaktadır.

Tanımlamak gerekirse, eserleriniz telif hakkı ile koruma altındadır. Çoğu ülkenin, eserlerin ihtiyari bir şekilde tesciline imkan veren bir sistemi olmasına rağmen, bir çok ülkede tescile gerek olmamaktadır. Bu sistemler, mülkiyet veya esere (creation) ilişkin anlaşmazlıkların çözümüne yardımcı olabilirler. Ayrıca, belirli sözleşmeler çerçevesinde hakların diğer bir tarafa devrini kolaylaştırabilirler. Bir telif hakkının koruma süresi ülkeye göre değişmekle birlikte, eser sahibi (creator) ölümünden itibaren 50 veya 70 yıl veya daha fazlasıdır. (Türkiye’de 70 yıl)

Kayda değer diğer girişim ise **Creative Commons (CC)**’dir. Bu girişimi, “Yasal olarak üzerine koymak ve paylaşmak üzere kreatif eser çeşitlerinin herkesin erişebilmesi için yaygınlaştırılması için uğraşan” kar amacı gütmeyen bir Amerikan kuruluşu başlatmıştır. CC, herkesin erişebileceği çok sayıda kullanımı ve anlaması kolay lisans oluşturmuştur. Bu lisanslar, telif haklarının yerini almamakta daha çok üzerine inşa edilmektedir. Standardize edilmiş yol üzerinde belirli hakları temlik etmeye yönelik anlaşılabilir bir çerçeve çizmektedirler. Creative Commons, “bazı hakları saklıdır” şeklinde bir yönetim sağlamak için telif hakkı sahibi (lisans veren) ve lisans alan arasındaki belirli hakları sınıflandırır. Anlaması ve kullanması kolay, uygulaması düşük maliyetlidir ve kapsamlı koleksiyonların fikri mülkiyet yönetimlerinde dahi genel giderleri çok düşüktür.

Dünya’da pek çok ülkede olduğu gibi telif hakkı koruması, Türkiye’de de başvurusuz veya tescilsiz sağlanmaktadır. Koruma, eserlerin oluşturulmasının ardından başlar. Telif hakkı konuları, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın Telif Hakları Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir. Daha fazla bilgi için: <http://www.telifhaklari.gov.tr/>

WIPO’nun telif hakkına ilişkin özel bölümünden ayrıntılı bilgi alabilirsiniz: <http://www.wipo.int/copyright/en/>

2.11 Know-how ve Ticari Sırlar

Her şirket, girişimci hatta araştırmacının, işine ilişkin önemli rekabet avantajı sağlayacak bir know-how'ı vardır. Doğal olarak, bu know-how gizli tutulmalıdır. Dolayısıyla, bir ticari sır, esas itibarıyla know-how sahibinin rakiplerine açıklamayı istemeyeceği herhangi bir şeydir. Bu bilgiler, formüller, üretim yöntemleri ve şartnameler, tasarımlar, bilgisayar kodları ve benzerleri gibi teknik ve bilimsel bilgi şeklinde olabilir ve ticari sırlar gibi koruma alabilirler. Müşteri listeleri, müşteri alım tercihleri ve ihtiyaçları, müşterinin satın alma yetkililerinin kimlikleri, fiyatlandırma bilgisi, pazarlama ve iş planları, iç maliyet yapısı, tedarikçi düzenlemeleri ve diğer benzer halka açık olmayan bilgiler hukuki bakımdan bağlayıcı sözleşmelerle korunmalıdır.

Söz konusu fikri mülkiyet haklarının tescili için bir sistem bulunmamaktadır. Söz konusu fikri mülkiyet haklarının sahipleri, kendilerine ait fikri mülkiyetleri korumak için belirli önlemlerin alındığından emin olmalıdır.

Bizlerin ticari sırlarını korumak için bazı hukuki evraklar, kullanılabilir. Bu evraklar şunlar olabilir:

- **İfşa Etmeme Sözleşmeleri (NDA) veya Gizlilik Sözleşmeleri (CA):** Tarafların gizlilik çerçevesinde bazı amaçlar doğrultusunda birbirleriyle paylaşmak istediği bilgilere yönelik olarak en az iki taraf arasında akdedilen hukuki sözleşmelerdir. Taraflar, bu sözleşmeler çerçevesinde, edinmiş oldukları bilgileri ifşa etmemeyi kabul ederler. Bu sözleşmeler, her iki taraf yeni bir proje için müzakerelere başladığında ve teknik veya bilimsel bilgi alışverişi yapmaya gereksinim duyduklarında, örneğin Ufuk2020 bağlamında, potansiyel ortaklar arasında sıklıkla kullanılmaktadır. AB FM Danışma masası, hem karşılıklı hem de tek taraflı NDA (İfşa Etmeme Sözleşmesi) ve aynı zamanda İfşa Etmeme Sözleşmesinin maddelerini içeren Mutabakat Anlaşmasına yönelik şablonları yayımlamıştır. (<https://www.iprhelphdesk.eu/node/971>)
- **İş Sözleşmeleri:** Şahısların şirketteki istihdamları sırasında edinmiş oldukları bilgileri başkalarıyla paylaşmalarını engellemek amacıyla her türlü iş/istihdam sözleşmesine hatta temlik sözleşmesine gizlilik maddesi eklenebilir. Tipik bir gizlilik maddesi şu şekilde olabilir: "Gizli bilgileri, ticari sırları, know-how'ı, kayıtları veya diğer bilgileri, yetkisiz kişi veya kişilere ifşa eden bir çalışan, işten çıkartılma ile sonuçlanabilecek disiplin cezasına tabi olacaktır."
- **Konsorsiyum Sözleşmesi:** Bu doküman, Ufuk2020 projeleri bağlamında kullanılmakta olan hukuki bir dokümandır. Süreci basite indirmek için DESCA gibi standardize şablonlar mevcuttur. Ortaklar, FM ile ilgili konuları ve bu konuların konsorsiyum tarafından nasıl ele alınacaklarını bu şablonlarda açıkça belirtmek üzere teşvik edilmektedirler. Konular, Gizlilik, Mülkiyet/Müşterek Mülkiyet, sonuçların korunması, sonuçların kötüye kullanılması ve/veya yayılması, erişim hakları – kapsam, koşullar, zaman, sınırlar vb.'yi kapsamaktadır. Konsorsiyum Sözleşmeleri daha sonraki bölümlerde detaylı olarak anlatılmaktadır.

Ticari Sırlara İlişkin AB Yönetmeliği

Son dönemde (Haziran 2016), Avrupa Komisyonu, ticari sırların kanuna aykırı şekilde edinilmesi, ifşası ve kullanımına karşı AB ülkelerinde ulusal kanunların standardize edilmesini amaçlayan bir Yönetmelik düzenlemiştir. Daha fazla bilgi için bu linki tıklayınız. http://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/trade-secrets_en

2.12 Özet infografik

COPYRIGHTS, DESIGNS, PATENTS AND TRADE MARKS WHAT'S THE DIFFERENCE?

Copyright

A copyright is a form of protection provided to authors for their original work. This includes creative and intellectual work like:

Written

Musical

Dramatic

Artistic

The owner has exclusive rights to reproduce, distribute or perform the work publicly.

Copyright do not require registration and the owner will have protection in most countries.

Trade Mark

A trade mark is a sign which distinguishes a company's product or service from its competitors. A trade mark can be a:

pepsi

Word

Logo

I'm lovin' it

Slogan

The owner has exclusive rights to use the trade mark and legally prevent its unauthorised use.

Trade marks are specific to a country or a union like the EU. Trade marks last for 10 years.

Patent

A patent is an intellectual property right granted by the government to an inventor for the exclusive exploitation of their invention.

The owner has legal rights to exclude others from making, using or selling the patent.

Patents are specific to a country. A patent normally last for 20 years.

Registered Design

A registered design is a protection provided to the appearance of a product or part of a product. It defines how a product looks.

The owner has legal protection from others copying the design for their product.

Registered designs are specific to a country. A registered design normally last for 25 years.

Copyright

Rights

Analy

TRAD

Identify

Owner

Work

are

**3. UFUK2020'DE
FİKRİ MÜLKİYET
VE HAKLARI:
İLGİLİ
KAVRAMLAR,
TANIMLAR VE
DOKÜMAN**

EMARK

3. UFUK2020'DE FİKRİ MÜLKİYET VE HAKLARI: İLGİLİ KAVRAMLAR, TANIMLAR VE DOKÜMAN

Ufuk2020 araştırma projeleri, hem özel sektör kuruluşlarını (çoğu zaman KOBİleri) ve kamu araştırma kuruluşları (PROs) kapsamaktadır. Bu iki grubun çok farklı amaçları bulunmaktadır ve geleneksel olarak yeni bilgi ve araştırma sonuçlarının yönetimine oldukça farklı yaklaşımlar sergilemişlerdir.

İşletmeler, karlarını arttırmaya odaklanmaktadır ve bilginin ve buluşların yayılmasını ve kullanımını kontrol etmek için rutin olarak iş sözleşmelerini, **İfşa Etmeme (Gizlilik) Sözleşmelerini**, ticari sırları ve patentleri kullanmaktadır.

Kamu araştırma kuruluşları (**PROlar**), bilgi havuzunu genişletmeye ve akademik kariyer ilerleyişi sağlamaya odaklanmışlardır. Araştırma sonuçlarını toplantılar, konferanslar ve emsal değerlendirme yayın makaleleri aracılığıyla yayma konusunda geleneksel olarak akademik özgürlüklerinden faydalanmışlardır.

Kamu-Özel Ortaklıkları (PPPler)

İşletmeler ve Kamu Özel Ortaklıkları (PPPler) işbirliği yaptığında, farklılaşan amaç ve ödül sistemlerini tanıma konusunda ani bir gereksinim oluşmuştur. Genellikle, bu durum, bilginin kamuya açılmasının (İFŞASININ) daha sıkı yönetilmesi ve özellikle de **ifşaların planlı zamanlaması** anlamına gelmektedir. Hem akademik hakemli yayınlar ve doktora tezlerinin hem de bir patentin bir Ufuk2020 projesinden doğmaması için herhangi bir sebep yoktur; ancak şu şartla ki, ifşa süreci, iyi planlanmış olmalıdır; böylece patent almak için gerekli olan **“YENİLİK”** özelliği korunmuş olur. Her daim konsorsiyum sözleşmelerinde bu konulara değinilmelidir; ancak bir projenin konseptinde ve teklif aşamalarında sıklıkla değinilmesi gerekmektedir.

El alınacak ana konular şöyledir:

- **Gizlilik**–Mevcut bilgilerin gizliliğinin belirlenmesi ve sürdürülmesi (**ARKAPLAN**);
- **Erişim Hakları**–Proje görevlerini yerine getirmek ve **SONUÇLARINI** kullanmak üzere araştırmaya yönelik bilgiyi yayımlama ve **ARKAPLAN** ve **ÖNPLAN**'ı kullanma hakkını kullanmaya devam hakları dâhil mevcut bilgilere ve fikri haklara (IP) (**ARKAPLAN**) ve yeni bilgiler ve fikri haklara (IP) (**ÖNPLAN**) erişim ve bu bilgi ve fikri hakların (IP) kontrolü
- **Müşterek mülkiyet dâhil yeni fikri mülkiyet haklarının (SONUÇLAR) Mülkiyeti**
- **Koruma**–**SONUÇLAR** için en uygun korumayı garanti etmek için adım atma; böylece azami etki ve fayda sağlayacak şekilde kullanılabilirler
- **Yayımla**–Ufuk2020'de yer alan **Açık Erişim Yayınlarının** yayımlama hak ve gereksinimleri
- **Kullanma (exploitation)**–Etki sağlamak ve ortakların fayda ve ticari karı paylaşmasına olanak sağlamak; ancak öğretme, araştırma ve politika oluşturma gibi ticari olmayan sonuçlardan da faydalanma.

3.1 Tanım ve Açıklamalar

Aşağıda bu konularla bağlantılandırılan bazı faydalı tanımları sunuyoruz. Bu tanımlar, büyük ölçüde Açıklamalı Model Hibe Sözleşmesi (AMGA) ve Model Konsorsiyumdan (CAs)⁴ alınmaktadır.

3.1.1 Arkaplan (Background)

ARKAPLAN (BACKGROUND), hibe sözleşmesine erişim sağlamadan önce hak sahiplerine ait olan ve projeyi gerçekleştirmek ve “SONUÇLAR/ÖN PLAN” kullanmak için gereken, her türden fikri mülkiyet hakkıdır (tescil edilmiş patentler, patenti alınmamış buluşlar, telif hakları, ticari sırlar vb.)

ARKAPLAN, telif haklarını veya bilgilerle bağlantılı fikri diğer mülkiyet haklarını, Gizlilik Sözleşmesine (CA) ve Hibe Sözleşmesine (GA) bağlamadan önce yapılan ve projeyi gerçekleştirmek veya ön planı kullanmak için gerekli olan başvuruyu kapsayabilir.

Arkaplanın mülkiyeti, Ufuk2020’ye katılınması ile değişmez. Projeden önce sahip olunan fikri mülkiyet hakları devretmek için bilerek ve isteyerek adım atılmadıkça, projeden sonra aynı hak sahibinin mülkiyetinde olmaya devam edecektir. Ancak sahip olunan arkaplan fikri mülkiyetine ilişkin olarak resmileşen uzun dönem erişim hakları, proje sonuçlarından tam anlamıyla faydalanmak için gerekli olabilir.

3.1.2 Önplan (Sonuçlar) ve Önplana Erişim

ÖN PLAN (FOREGROUND) koruma altında olsun veya olmasın, bilgi dahil proje çerçevesinde elde edilen SONUÇLAR kapsamındaki fikri mülkiyettir; bu SONUÇLAR telif hakları, tasarım hakları, patent hakları, bitki türlerine ait hakları veya benzer koruma haklarını kapsamaktadır.

SONUÇLAR ve dolayısıyla ÖNPLAN, genel olarak, bunların yaratıcısı olan tarafın mülkiyetindedir. Bazı durumlarda, birlikte yaratma veya oluşturma söz konusu olduğunda, önplan/sonuçlar, müşterek olarak bir veya daha fazla ortağın mülkiyetinde olabilir.

3.1.3 Kamu Araştırma Kuruluşları (PRO)

Bir kamu araştırma kuruluşu, “hukuki statüsünden (kamu hukukuna göre kurulmuş olan) veya finansman şeklinden bağımsız, esas amacı, temel araştırma, endüstriyel araştırma veya deneysel geliştirme ve yapmak ve sonuçlarını öğretme, yayımlama veya teknoloji transferi yoluyla yaymak olan; tüm karı, bu faaliyetlere, sonuçlarının yaygınlaştırılmasına veya öğretilmesine yatırılan; teşebbüslerin kalite açısından üzerinde etki bırakamayacağı örneğin hissedar veya üyelerin araştırma yetkileri veya elde edilen araştırma sonuçlarına etki edemeyeceği” üniversite veya araştırma enstitüsü gibi bir organizasyondur.⁵”

⁴ Ufuk2020 teklifinin Yasal Evraklarına yardım masamızdan ve Ufuk2020 Katılımcı Portalından erişilebilir.

<https://th2020.zendesk.com/hc/en-us/articles/209442329-Legal-Documents-of-H2020>

http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html

⁵ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ve İNOVASYONA YÖNELİK DEVLET YARDIMI İÇİN TOPLULUK ÇERÇEVESİ’ne göre (2006/C 323/01)

Bkz.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:EN:PDF>

3.1.4 Arkaplan ve Önplana İlişkin Haklara Erişim ve Hakların Devri

Ortaklardan biri, proje amaçlarımızı gerçekleştirmek veya yeni sonuçlardan faydalanmak için gerekli fikri mülkiyetin yasal sahibi olduğunda, söz konusu ortağın bu haklardan diğer ortakların da faydalanması için resmi prosedürleri yerine getirmesi gerekecektir. Bu prosedürler yerine getirilmediği takdirde, diğer ortak/ortaklar, yasal hakları 'İHLALDEN' suçlu duruma düşebilirler. Hakların bu şekilde kullanılabilir olmasının sağlanması 'ERİŞİM HAKLARI'nın verilmesi olarak adlandırılır. Erişim hakkı, yazılı olarak hazırlanmış basit bir "haklardan 'FERAGAT' evrakı ile birlikte gelebilir veya daha kompleks bir "HAKLARA İLİŞKİN LİSANS" evrakı ile yönetilebilir.

Önplan ile birlikte gelen haklar, proje ortaklarının İŞTİRAKLERİ dahil diğer taraflara da DEVREDİLEBİLİR; böylece sonuçlardan daha iyi faydalanılır.

ARKAPLAN ve ÖNPLAN, proje sırasında ve sonrasında kullanıldığı takdirde, kullanım ücretsiz olabilir veya adil ve makul bir ücreti olabilir ve bir masrafı (TELİF HAKKI ÜCRETİ) olabilir. Bu yaklaşım, tüm ortakların finansal fayda dahil iştirak etmekten fayda sağlamasını sağlamak için benimsenmiştir. Bu konu, kamu araştırma kuruluşu (PRO), bir şirket gibi ticarileşmeye gitmedikleri için özellikle önemlidir; böylece, PROların elde ettiği sonuçlardan faydalanmak isteyen diğer şirketlerden ödeme almayı tercih edebilirler.

3.1.5 Sideground (FP7)

SIDEGROUND FP7 çerçevesinde yeni bulunmuş bir terimdir. Ufuk2020'de çok kullanılmamakla beraber, konsorsiyum sözleşmenizde hala karşılaşılabirsiniz. SIDEGROUND, "sözleşme süresince ancak orijinal sözleşmenin çerçevesi dışında taraflarca oluşturulan Fikri Mülkiyet hakkıdır." SIDEGROUND, sadece proje yürürlüğe sokulmadan önce iştirakçilerin elinde olan bilgileri kapsayan ARKAPLANDan ayrılır.

3.1.6 Mülkiyet ve Kullanım Hakkı İddiası: Konuların Anlaşılması

Bir üniversite veya bir araştırma enstitüsü:

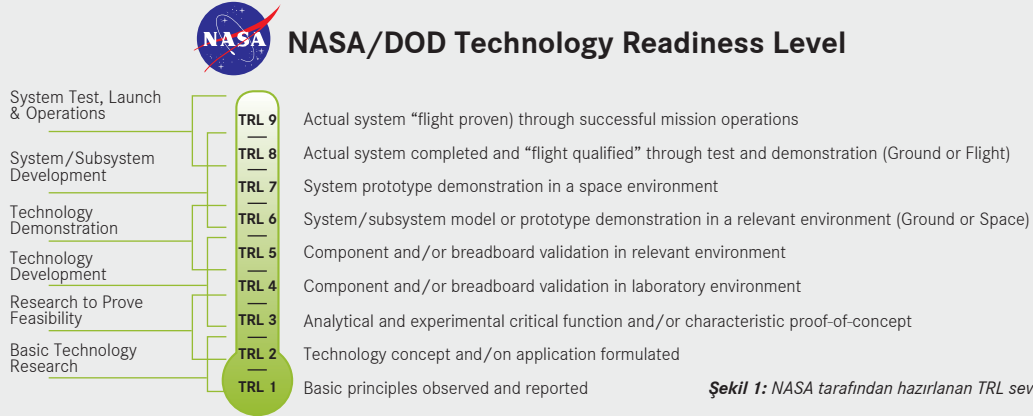
"bir öğretim üyesi, öğrenciler, misafir araştırmacı vb. tarafından istihdamı veya görev ve sorumluluğu sırasında yaptığı, tasarladığı, keşfettiği veya oluşturduğu veya yaptığı geliştirme ile bağlantılı olarak kurumun kaynaklarıyla (kuruluş tarafından yönetilen fonların ya da ar-ge enstitüsünün masraflarını karşıladığı çalışma zamanı, tesisler veya ekipmanlar gibi) önemli bir kullanım sağlamış olduğu".

Ancak "profesörlere kanunen imtiyaz/öncelik verildiği veya araştırma sonuçlarına ilişkin mülkiyetin ulusal kanunla henüz yürürlüğe sokulmadığı veya araştırma sonuçlarının henüz PRO iç tüzüğüne düzenlenmediği ülkelerde bu standart fikri mülkiyet politikasının istisnaları vardır. Kamu araştırma kuruluşunun (PRO) mülkiyetine ilişkin iddia açık bile olsa, hukuki sözleşmede bir başka hükmün, **bir hibe veya araştırma sözleşmesi çerçevesinde sponsor tarafından finanse edilen** araştırmanın seyrinde yapılan, keşfedilen veya oluşturulan fikri mülkiyetin sahipliğini belirlemesi gerekir. Ufuk2020'de, PROların ortaklıklarda, kendi araştırmacılarının elde ettiği sonuçlar üzerinde hak iddia edebilmesini ve birlikte çalışıldığında dışardan diğer bir ortakla ortak mülkiyet söz konusu olabilmesini sağlamak önem taşımaktadır. Aynı şekilde, teşebbüslerin, çalışanları, taşeronları veya iştirakleri tarafından elde edilen sonuçlar üzerinde hak iddia edebilmesi de önemlidir. Bu şekilde değilse, Komisyon, sonuçların önceden tayin edilmiş olması halinde araştırmayı sonrasında finanse edebilir ve bu nedenle araştırma Hak Sahiplerinin mülkiyetinde ve kontrolünde olmamaktadır. Bu durum, kabul edilemez.

Ufuk2020'ye yönelik olarak fikri mülkiyet haklarının mülkiyetine ilişkin olarak PROların hak iddiasında bulunması konusu, "Fikri Mülkiyetin Yönetimi" başlıklı bölümde (Alt Bölüm 1, Madde 23a ve Alt Bölüm3, Madde 26.3) daha detaylı ele alınmaktadır. Ufuk2020 çerçevesinde, konsorsiyumun sonuçlara erişimi ve sonuçların kullanımını kontrol edebilmesi gerekmektedir.

3.2 Sonuçların Kullanılması ve Yaygınlaştırılması

Bir patente ve diğer fikri mülkiyet hakkı türlerine ilişkin haklar, endüstride kullanıma yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Teknolojinin Olgunluk Seviyesi (technology readiness level) (TRL)⁶ yeterince yüksek olduğu takdirde, ortaklar, bir ürün veya hizmeti doğrudan yapmak veya satmak için haklarını kullanabilir veya haklarını diğerlerine devredebilir ve karşılığında telif hakkı ücreti alabilir. Projenin sonuçları hala çok erken bir aşamadaysa, daha fazla AR&GE çalışması yaparak daha da geliştirme gereksinimi duyulabilir.

Şekil 1: NASA tarafından hazırlanan TRL seviyesi tablosu

Her koşulda, projeye ve sonuçların gerçekçi etkisine kılavuzluk edecek bir plan olması gerekir. Ufuk2020’de, bu plan, **Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına İlişkin Plan**’dır (PEDR).

3.2.1 Ufuk2020 Açık Erişim ‘Yayılma’ ve Patent Alabilirlik Şartları

Daha önceki bölümde de gördüğümüz üzere, yasal korumanın çoğu şekli ve uygulanabilir tekel haklarına ilişkin şart, bir buluşun veya bir eserin ‘yeni’ olmasıdır. Yeni olma koşul kendi sonuçlarınızın halk arasında yayılmasını kapsar. Bir patent veya diğer bir fikri mülkiyet şekli için başvuruda bulunmadan önce bir buluşun tanımının yayımlanmış olması, yenilik koşulunu karşılamasını imkansız hale getirebilir. Sonuç olarak, akademik yayınların zamanın dikkatli bir şekilde ayarlanması çok önemlidir; böylelikle, ortakları kendi fikri mülkiyetlerini örneğin diğer bir sınai mülkiyet hakkını patent şeklinde tescil ettirmek için başvuruda bulunmalarından önce engellememiş olur. Sonuçlarınızı yaymak, Ufuk2020’nin bir şartı iken, bu yayma sürecinin zamanlaması dikkatlice yapılmalıdır; böylece kullanım (exploitation) ile çelişmemiş olur. Yayma işlemi, bilimsel dergi yayınları aracılığıyla gerçekleştiğinde, bunlar **Altın** veya **Yeşil** standartta, **Açık Erişim** olmalıdır.

3.2.1.1 Altın Standart

Açık Erişim (‘Gold Standart’ Yayınlama):

- Bir makalenin, bilimsel bir yayıncı tarafından derhal açık erişimde sunulmasıdır;
- Beraberinde ortaya çıkan masraflar, genelde okuyucuya yansıtılmaz, onun yerine (örneğin) üniversiteye veya araştırma enstitüsüne daha doğrusu araştırmacının bağlı olduğu kuruluşa veya araştırmayı destekleyen finansman kuruluşuna yansıtılır.

3.2.1.2 Yeşil Standart

Açık Erişim (‘Yeşil/ Kendiliğinden Arşivleme Standartlı Yayınlama):

- Yayımlanmış makale veya nihai değerlendirme nüshası, yayından önce, sonra veya yayın online hafızada araştırmacı/temsilci arşivlenmektedir.
- Bazı bilimsel yayıncıların yatırımlarını bir münhasırlık dönemi boyunca abonelik satarak ve download/görüntüleme başı ücret olarak amorti etmek isteyebilecekleri için bu tür makalelere erişim sıklıkla ertelenmektedir (‘ambargo dönemi’).

⁶ NASA tarafından icat edilmiştir, bugün yaygın şekilde kabul edilmiştir. Bu linke tıklayarak daha detaylı bilgi edinebilirsiniz: https://www.nasa.gov/directorates/heo/scan/engineering/technology/txt_accordion1.html

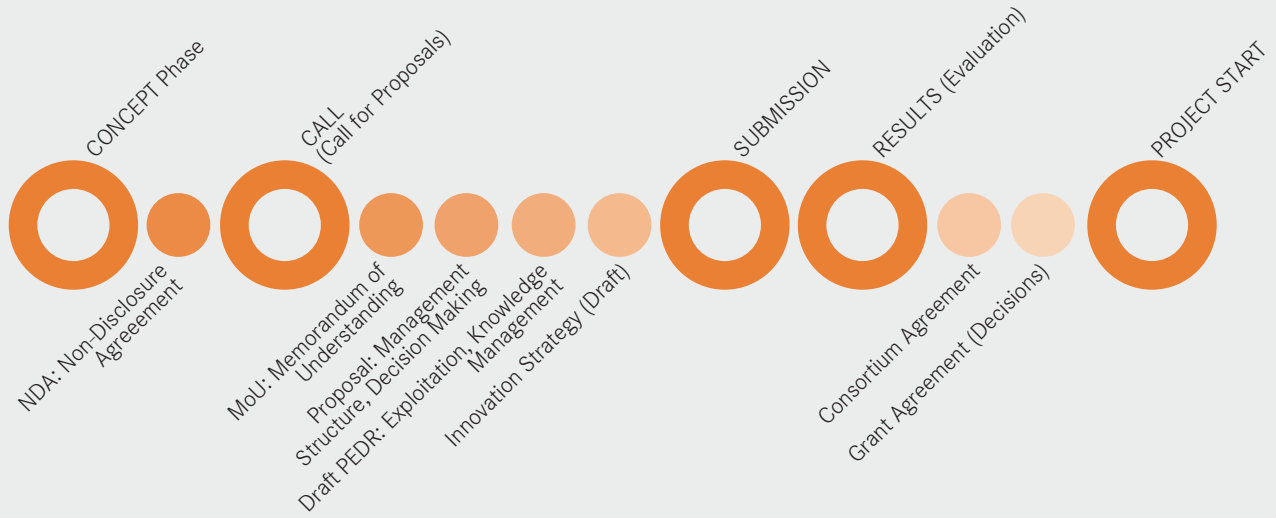
**4. KONSEPT
AŞAMASI:
FİKİRDEN TEKLİFE**

4. KONSEPT AŞAMASI: FİKİRDEN TEKLİFE

Bir Ufuk2020 projesine yönelik inovasyon yönetimi, uzun bir seyahatte veya yarışta geniş bir yelkenli teknenin ve tayfanın yönetilmesine çok benzemektedir. Hedefte kaldığınızdan ve harici koşullar (rüzgar ve gelgit) ve dahili duruma (tayfa ve ekipman) göre ayarlamalar yaptığınızdan emin olmanız gerekir. Yetenekli bir denizci, strateji uzmanı ve dümen, birlikte çalışarak, planlayarak, olayları öngörerek ve tekne ve idaresinin ayarlanması için küçük düzenlemeler yaparak bunu başarabilir. Ancak, yönü değiştirmek için her dümen kırdıklarında, tekneyi hafifçe yavaşlatmaları gerekeceğini bileceklerdir. Dolayısıyla, ani, büyük müdahaleler ve yön değişiklikleri yerine daha küçük, daha düzenli ve planlı müdahalelerde bulunmaya çalışmak önemlidir.

Fikri mülkiyete ilişkin olarak bir Ufuk2020 projesinin yönetilmesi, hem tek seferlik ve düzenli faaliyetlerin planlanması demektir. Aşağıdaki tablo gösterge niteliğindedir ancak kısıtlayıcı değildir. Bu faaliyetlerin çoğu, Hibe Sözleşmesi ve Konsorsiyum Sözleşmesi ile görülmektedir. Bu nedenledir ki; bu dokümanlar, projenin başlangıcında bir dönüm noktası olarak değil proje boyunca inovasyon yönetimine ilişkin düzenli referans dokümanı olarak kullanılmaktadır.

Tek Seferlik Faaliyetler	Düzenli Faaliyetler
<ul style="list-style-type: none">• ‘ARKAPLAN’ FM’nin belirlenmesi ve belgelenmesi (seçilen Gizlilik Sözleşmesi (CA) gereğince pozitif veya negatif listeler);• Sonuçların Kullanımı veya Yayılması için bir Plan (PEDR) hazırlama• Adı geçen iştiraklerin belirlenmesi ve belgelenmesi (seçilen Gizlilik Sözleşmesi (CA) çerçevesinde gerekirse);• Gizlilik Sözleşmelerinin hazırlanması (NDA veya CA);• Kararlaştırılan Gizlilik Sözleşmesinin (CA) hazırlanması ve kesinleştirilmesi (imzalanması);	<ul style="list-style-type: none">• Resmi tescille ortaya çıkan sonuçları korumak (bir patent başvurusunun hazırlanması ve yapılması) ve mülkiyeti usulünce devretmek veya müşterek mülkiyeti kabul etmek için atılması gereken adımları görmek için fikri mülkiyet denetimi (IP auditing);• Ufuk2020 Hibe Sözleşmesine uygun olması (örn; açık Erişim yayını) ve korumayı etkilememesi için doğru zamanlamayı sağlamak için yayılım (dissemination);• ‘ARKAPLAN’ veya ‘ÖN PLAN’ materyallerini kullanmak için gizli bilgilerin bir iştirake iletilmesi gibi bildirimler, talepler ve feragatler;• PEDR’nin kontrolü ve güncellenmesi;

Şekil 2: Müdahale Noktaları ve İlgili Doküman

4.1 Konsept Aşamasında Esas Konuların Anlaşılması

Konsept aşamasında, çok sayıda farklı kuruluş (büyük ölçekli ve küçük ölçekli işletmeler, üniversiteler ve araştırma enstitüleri) fikir ve bilgi alışverişinde bulunma gereksinimi duyarlar; böylece, güçlü bir proje konsepti oluşturabilirler. Muhtemel konsorsiyum ortakları ticari açıdan değerli buldukları ve mülkiyeti kendi organizasyonlarına ait olan mevcut bilgiyi değiş tokuş etme gereği duyabilirler. Sonuçta birlikte çalışacaklarına emin olamayabilirler. Birlikte çalışma konusunda, iletişim normları ve güveni oluşturacak kadar geçmiş deneyimleri bulunmamaktadır. Taraflardan birinin ortaya çıkacak fikri çalabileceğine dair endişeler olabilir ve sonrasında başka bir konsorsiyumda diğer ortaklarla çalışılabilir.

Bir Ufuk2020 teklifi hazırlarken, gizlilik konularını **erken aşamalardan itibaren ele almak oldukça önem arz etmektedir**. En ideal olanı, gizli bilginin değiş tokuşu ve yönetimi konuları, **görüşmeler başlamadan önce** ortaklarca müzakere edilmeli ve ele alınmalıdır; örn., potansiyel proje ortakları arasında, proje konseptine ilişkin bilgi alışverişi yapılmasından önce.

Gizlilik yükümlülüklerinin yerine getirildiğinden emin olunması, ortaklara, know-how ve fikri mülkiyet haklarıyla korunmayan ve kendilerine ticaret avantajı sağlayan bilgiyi güvenle ifşa etme olanağı tanır.

Gizlilik yükümlülükleri çerçevesinde yapılan işlemler, 'KAMUYA SUNMA' sınıfında olmadığından "YENİLİK" şartına hâle getirmezler.

4.2 Konsept Aşamasında Fikri Mülkiyeti Yönetmek İçin İfşa Etmeme Sözleşmesi İmzalanması

Bir Ufuk2020 Projesinin uygulanması esnasında, ortaklar, yerinde bir konsorsiyum sözleşmesi akdedeceklerdir ve bu tür bir sözleşme, gizli bilginin gizli tutulmasını ve sadece Ufuk2020 projesinin amaçları doğrultusunda kullanılmasını sağlayacak gizlilik yükümlülüklerini normal olarak otomatik bir şekilde içerecektir. Ancak, teklifin hazırlanması için yapılan müzakereler sona erdiğinde, konsorsiyum sözleşmeleri, sadece daha geç bir aşamada imzalanmaktadır. **Konsept geliştirilmesi** aşamasında, ortaklar, görüşme ve müzakerelerde gizliliği sağlamak amacıyla bir İfşa Etmeme Sözleşmesi (NDA) kullanabilirler.

Bir İFŞA ETMEME SÖZLEŞMESİ veya NDA (aynı zamanda 'GİZLİLİK SÖZLEŞMESİ' veya 'CA' olarak da bilinmektedir), tüm ortakların, en güçlü proje konseptlerini oluşturmak için birbirleriyle bilgi paylaşımı hususunda kendilerini güvende hissetmelerine olanak sağlayacak iyi bir yoldur. Bir NDA, görüşmeler sırasında gizli bilginin tanımı ve ele alınmasına yönelik prosedürleri belirler. Aynı zamanda, bu bilginin paylaşılma ve kullanılma amacının tanımlanmasına imkân verir.

İfşa Etmeme Sözleşmesi (NDA) aşağıda belirtilenleri belirler:

- **gizli bilgi alışverişinin amacı**, örn; güçlü bir konsorsiyum oluşturma ve kazanacak bir teklif sunma amacıyla bir Ufuk2020 konsepti oluşturmak;
- bu amacı desteklemek amacıyla (başka amaçla değil) değiş tokuş edilecek **gizli bilgi**;
- **Sözleşmenin hukuki tarafları** ve gerektiğinde bilgiye erişim sağlayacak olan ve paylaşılan bilginin gizli olduğunun bilincinde olan ve adı geçen şahıslar; ve
- Sözleşmeyi imzalayan tüm imza yetkililerinin bilgiyi gizli tutmak ve başka kimseye ifşa etmemek için makul önlemler alacağı **sürenin uzunluğu**;
- Bilgileri, Sözleşmeyi imzalayan imza yetkilileri dışında dışardan taraflar/şahıslara **ifşası halinde uygulanacak cezalar**.

İfşa Etmeme Sözleşmesi (NDA) aşağıda belirtildiği şekillerde de düzenlenebilir.

• Tek taraflı – sadece iki teşebbüsten biri bilgiyi ifşa edebilir	• İki Taraflı – iki taraf da bilgiyi birbirlerine ifşa edebilirler	• N Taraflı (konsorsiyumda yer alan N kadar ortak bilgi ve fikir alır ve ifşa eder)

Çok taraflı İfşa Etmeme Sözleşmeleri (NDAlar), kapsam dahilindeki potansiyel partnerlerin sayısı nedeniyle normalde Ufuk2020 konsept geliştirme için gerekli olmaktadır. Hukuken bağlayıcı olması için, taraf olan tüm ortakların yasal temsilcileri tarafından imzalanmaları gerekir. Zaman alacağı için, baş ortak, her bir teşebbüsün imzalaması ve baş ortağa göndermesi için ayrı bir nüsha hazırlayabilir. Bu yaklaşıma ilişkin daha fazla bilgi için, bu bölümü sonunda yer alan Durum Çalışmasına bakınız.

İfşa Etmeme Sözleşmesi (NDA) Kontrol Listesi

İfşa Etmeme Sözleşmeniz (NDA) en az aşağıda belirtilenleri içermelidir:

- Gizli Bilgi;
- Kimlerin erişiminin olacağı;
- Gizli Bilgiyle ne yapacağı;
- Nasıl gizli tutulacağı;
- Ne kadar süre gizli tutulacağı;
- (Sözleşmenin ihlali halinde uygulanacak cezalar)

Ufuk2020 projelerinde kullanılacak Model NDA şablonları, AB Fikri mülkiyet hakları danışma masası tarafından geliştirilmiştir: <https://www.iprhelppdesk.eu/node/971>

4.3 Bir Mutabakat Anlaşmasının (MoU) Kullanımı

Bir Mutabakat Anlaşması, bir konsorsiyumun ortakları arasındaki görüşmelerin çerçevesini tanımlayan bir sözleşmedir (MoU). Genellikle görüşmelerin en başında hatta bir teklifte bulunmadan önce proje kapsamı hakkında akdedilir.

MoU

” taraflar arasındaki niyeti ifade eder, arzu edilen ortak hareket tarzını belirler, iletişime yönelik protokolleri, bilgi alışverişi, raporlama, gizlilik konuları ve tadilatları aynı zamanda sözleşmenin feshine ilişkin şartların açıklanmasına yardımcı olur. (Fikri Mülkiyet Hakları Danışma Masası)”

Mutabakat Anlaşması (MoU), taraflarca taahhüt edilen etkin işbirliği ve bağlantıları kolaylaştırmak bakımından bir araç olarak çok kullanışlı olabilir, belirli bir sonuç elde etmek amacıyla tarafları bir araya getiren faydalı bir sözleşme olabilir ve bir konsorsiyumun ortakları arasındaki ortaklık ilişkisini güçlendirmeye yardımcı olabilir. MoUlar, hizmetlerin ifasında iştirakçilerden gelen ve faydayı veya faaliyette yer alma niyetini ifade eden ancak hukuki olarak herhangi bir tarafı mecbur tutmayan niyet mektuplarına benzemektedir. Sözleşmelerde olduğu gibi tam olarak bağlayıcılıkları bulunmamaktadır; ancak geleneksel centilmenlik sözleşmelerinden daha güçlü ve daha resmi niteliktedir. İmza yetkilileri arasında iyi niyet kuralına göre ve tarafların niyetlerinin adil ve dürüst bir şekilde yansıtılacağı esasına dayanarak bir sözleşme kururlar.

Mutabakat Sözleşmesi (MoU) Kontrol Listesi

Mutabakat Sözleşmesi (MoU) en az aşağıda belirtilenleri içermelidir:

- İletişime yönelik protokoller;
- Bilgi alışverişi;
- Raporlama;
- Gizlilik hususları, ve
- Sözleşmenin feshine yönelik değişiklikler ve koşullar.

Ufuk2020’de kullanılacak bir Mutabakat Anlaşması (MoU) örnek şablonu, AB Fikri mülkiyet hakları danışma masası tarafından oluşturulmuştur. Bu şablon, anlaşmayı imzalayan ortağın somut durumu veya gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerekliliği dikkate alınarak kullanılmalıdır. Koşulların bazıları MoU’nun esas gereklilikleriyken, diğerlerine, sadece uygun oldukları ölçüde yer verilecektir. Hangisinin daha makul görüldüğüne göre hareket etme kuralı iyi bir kuraldır. Bu linki tıklayarak indiriniz: https://www.iprhelptdesk.eu/H2020_MoU

AB Fikri mülkiyet hakları danışma masası, konsept aşamasında fikri mülkiyet ile ilgilenmek üzere önceki paragraflarda tartışılan tüm konuları anlamana yardımcı olacak bir Durum Çalışması yayımlamıştır. Söz konusu çalışmaya bu linkten ulaşabilirsiniz: <https://www.iprhelptdesk.eu/sites/default/files/newsdocuments/CS-Confidentiality-considerations-during-project-preparation.pdf>

**5. TEKLİF
AŞAMASI:
TEKLİFTEN
POTANSİYEL
PROJEYE**

5. TEKLİF AŞAMASI: TEKLİFTEN POTANSİYEL PROJEYE

5.1 Ana Konuların Anlaşılması

Bu bölümde, araştırmanın başarısının ve etkisinin gösterilmesi dahil, teklif aşamasında değinilmesi gereken fikri mülkiyet hakları konusuna giriş yapıp, açıklamalar yapacağız. Sizlere, **Tekniğin Bilinen Durumu (Patent)**, **Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına ilişkin iyi bir Plan (PEDR)**'ın içeriği ve Açık Bilime (Open Science) (Açık Erişim ve Açık Veri) yönelik Ufuk2020 koşullarının nasıl yerine getirileceği hususlarına dair bilgilenmenin pratik yollarını araştıracağız. Ayrıca hibe sözleşmesi ve taslak konsorsiyum sözleşmesinin FM hakları yönünü inceleyeceğiz.

Teklif geliştirme aşamasında, konsorsiyum ortakları gizli bilgiyi değış tokuş etme duymakta ve başvuruları kabul edildiği takdirde konsorsiyum olarak nasıl bir işlevleri olacağı konusunda bir yaklaşım geliştirme gereği duymaktadır Sözü edilen onaylı yönetim yapısı ve bireysel görev ve sorumlulukların son olarak uygun bir **konsorsiyum sözleşmesinde** belirtilmesi gerekecektir.

Ortakların Ufuk2020nin amaç ve hedeflerini yerine getirecek bir teklif geliştirmesi gerekir. Özellikle de, teklif, değerlendirme için kullanılacak olan kriteri aşağıda belirtildiği şekilde yansıtmalıdır:

Başarı	Etki	Uygulama
		(Kalite & Verimlilik)

İlk kategoride (Başarı) yüksek puanlama olması için, tekliflerin *“istek, yenilik potansiyeli ve Tekniğin Bilinen Durumu (State-of-the-Art) ötesinde sonuçları”* olduğuna dair kanıt sunması gerekir. Dolayısıyla, teklif edilen araştırmanın, hakemleri, ABnin “başarı” tanımını karşıladığı yönünde ikna etmesi için ne tür kanıt sunulması gerektiğini değerlendirmek gerekir. Bu teklifin, **bir patent veri tabanı araştırması ve yorumlamasının sonuçları** içermesi muhtemeldir.

İkinci kategoride (Etki) yüksek puanlama olması için, tekliflerin, iyi kalite bir **Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına ilişkin iyi bir Plan (PEDR)** sunması ve hakemleri, her iki hukuki dokümanda (Hibe Sözleşmesi ve Konsorsiyum Sözleşmesi) doğal olarak bulunan ana fikri mülkiyet hakları konularını anladıkları ve bu konulara yönelik plan yaptıklarına dair ikna etmesi gerekecektir. Tekliflerin, sonuçların açık mülkiyetini kanıtlaması, projeyi uygulamak için gereken altyapıya erişimi sağlaması ve hakemlerin kendi sonuçlarını kullanmasına imkân sağlayacak önplan ve arka plana erişimi sağlaması gerekir.

Ufuk2020 Açıklamalı Model Hibe Sözleşmesi ve bir DESCA Modeli Konsorsiyum Sözleşmesine erişim sağladığınızdan emin olunuz.
<https://th2020.zendesk.com/hc/en-us/articles/209442329-Legal-Documents-of-H2020>

Etkiye değinmek gerekirse, teklifin **Açık Erişim** yayınlar ve aynı zamanda muhtemelen **Açık Veri** konularını ele alması gerekir. Bu da, hedefledikleri yayınlar hakkında dikkatlice değerlendirme yapılması, teklif bütçesinde **Altın Standart Açık Erişim Yayınlama**'ya ilişkin fon ayrılması anlamına gelmektedir. Hedefledikleri yayınlarda Altın Standart mümkün değilse, konsorsiyumun, belki de ortaklardan biri tarafından host edilen yayın belleği üzerinden yeşil standartta (ertelemeli) açık erişim yayıncılığı önerisinde bulunmalarını sağlaması gerekir⁷.

Üçüncü kategoride (**Uygulama**) yüksek puanlama olması için, tekliflerin örneğin profesyonel patentleme ve lisanslama ücretleri gibi öngörülen koruma ve kullanım rotalarına yönelik ücretleri de kapsayacak şekilde **Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına İlişkin Planı (PEDR)** içermesi gerekir.

Bu aşamada, konsorsiyumda güvenli bilgi akışını sağlamak bakımından geri kalan ortaklarla bir İfşa Etmeme (NDA) veya Gizlilik Sözleşmesi (CA) imzalamış olmanız gerektiğini unutmayınız. Bkz. bir önceki bölüm.

Bu aşama, aynı zamanda, her bir ortağın 'ARKAPLAN' fikri mülkiyetini tanımlamaya başlamak ve önerilen projenin ilerlemesi için bunu 'ERİŞİM HAKLARI' aracılığıyla diğer ortaklarla paylaşmak gerekeceğini düşünmek için de iyi bir zamandır. Söz konusu 'ARKAPLAN' ve 'ERİŞİM HAKLARI', nihai konsorsiyum sözleşmesinin parçasını teşkil edecektir. Ortaklar, örneğin bir patent başvurusu ile daha güçlü şekilde korunacağını düşündükleri 'ARKAPLANI' da tanımlayabilirler.

5.2 Araştırmanın BAŞARISININ Sergilenmesi

5.2.1 Tekniğin Bilinen Durumu

Ufuk2020'ye iştirake yönelik kurallara göre, seçilen projeler, araştırmanın başarısını göstermelidir. Bu da, projelerin "*istek, yenilik potansiyeli ve Tekniğin Bilinen Durumu (State-of-the-Art) ötesinde sonuçları*" olduğu hususunda bir hakemi ikna edebileceği anlamına gelir. İkna edici bir kanıt sunmak için, öncelikle mevcut "teknğin bilinen durumu" hakkında tam anlamıyla bilgi sahibi olduğunuzu göstermeniz gerekir.

"Tekniğin bilinen durumu", projenizin ilerleyeceği "AR&GE&İnovasyon"un mevcut durumunu temsil eder. Mevcut durum hakkında açık bir yaklaşım ve anlayışınız olduğunu göstermek için, **hem akademik yayın hem de patent veritabanının sonuçlarını** sunabilmeniz ve bunları, bilgili ve donanımlı bir şekilde yorumlayabilmeniz gerekir. Söz konusu yorum, PEDR'nizin kullanım planında yer almalıdır.

Akademik ortaklar, akademik tekniğin bilinen durumunu çok iyi anladıklarından her daim emin olmalı ve yeni proje teklifleri ışığında en son yapılan çalışmalara atıfta bulunmalı ve bu çalışmaları yorumlamalıdır. Ancak, *patent zemininin araştırılması ve yorumlanması, çoğunlukla Ufuk2020 tekliflerinde pek de başarılı ele alınmamıştır.*

⁷ Açık Erişim için bkz: https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/FactSheet_Open_Access.pdf

Teklifinizde patent veri tabanı araştırmalarının sonuçlarını belirtmeniz oldukça önem taşımaktadır; çünkü, AR&GE sonuçlarının sadece %20'si akademik bilimsel değerlendirme yayınlarda yayımlanmaktadır. Kalan %80 ise, yayımlanmış patent başvurusu veya verilmiş patentler olarak karşımıza çıkacaktır. Bu da, özel sektör tarafından çok büyük miktarlarda AR&GE çalışması yapıldığını ve bu çalışmaların da daha sonra yine özel sektör tarafından fikri mülkiyet hakları ile ticari faaliyete yönelik kullanım için güvence altına alındığını göstermektedir. Birçok şirket, bunları akademik yayınlarda belirtmemektedir; ancak AR&GE sonuçları patent yayınlarda fazlasıyla yayımlanmaktadır.

Bir patent “BAŞVURUSU” (patent talebi) başvurudan itibaren maksimum 18 ay sonra bir patent ofisi tarafından otomatik olarak yayınlanır. Bu dokümana, rahatça erişim sağlanabilmekle birlikte, söz konusu doküman “TEKNİĞİN BİLİNEN DURUMUNUN” bir parçasını teşkil eder. Başvuru numarası, bunun bir başvuru olduğunu göstermek amacıyla A harfi ile başlar.

Normal olarak, başvuru yapıldığında ‘PATENT İNCELEMESİ’ni takiben patent tescil edildiğinde, verilen patent dokümanı da yayımlanır. Verilen /tescil edilen patent, artık verilmiş patent olduğunu göstermek üzere, verilen numarasını yanında “B” harfi temsil olunur. İnceleme prosedürleri sırasında yapılan müzakereler nedeniyle, bu yeni doküman, başvurudan önemli düzeyde farklılık içerebilir; bu tür belgeler, yayından önce bir akademik çalışmanın meslektaş incelemesinden geçtiğinde düzenlenen belgelerine benzemektedir. Patent verilmediğinde, “B” harfi de belgede ve numaralandırmada yer almayacaktır.

Teklifinizde yayınının sonuçları ve patent araştırmalarının yer aldığından emin olunuz. Hakemlere, kendi projenizin "TEKNİĞİN BİLİLEN DURUMU"nun o anki durumunu göstereceğini açıkça belirtiniz.

Tüm konsorsiyum üyeleri, **Google Patents ve Espacenet** gibi patent veritabanlarını kullanarak patent literatürünü tarayabilirler. Bir araştırma yapılandırarak, ilgili dokümanı bulduğunuzdan emin olursunuz ve kendi araştırmanızı güçlendirmek için sonuçları yorumladığınızda, Ufuk2020 proje teklifiniz oldukça talepkar olur. Bu, bir üniversiteden, patent vekilinden ya da bu alanda daha önce tecrübeleri olan konsorsiyumdaki bir kişiden gelen yardımının paha biçilemez olabileceği noktadır. Kendi konsorsiyumunuzda ilgili deneyimi bulamadığınız takdirde, erkenden hareket geçiniz ve Espacenet'in sunduğu online patent derslerinden faydalanınız.

5.2.2 İnovasyon Potansiyeli

Araştırma projenizin sonuçlarının sahip olacağı "inovasyon potansiyeli" derecesi, kısmen, bu sonuçları en büyük piyasaya nasıl sokacağınız ve kullanacağınıza bağlıdır. Ancak, bu sonuçtan başarılı bir şekilde yararlanıp yararlanamayacağınız kısmen fikri mülkiyet ile ilgili bir dizi faktöre bağlıdır.

"TEKNİĞİN BİLİLEN DURUMU" araştırmanın ve özellikle de, patent veri tabanı araştırmanın sonuçları, ürün veya hizmetinizin ne kadar yeni olduğunu görmenize yardımcı olmalıdır. *Ürün veya hizmetiniz daha çok başka bir çözümle benzerlik taşıyorsa veya gerçek bir avantaj sağlamadan bir sorunu çözmenin sadece farklı bir yoluysa, çok fazla inovasyon potansiyeliniz yoktur.*

Literatürde bulacaklarınıza karşı ürün ve hizmetinizi açıkça karşılaştırdığınızdan ve değerlendirdiğinizden emin olunuz.

Gerçek bir ihtiyaç veya fırsatla karşılaşmakta olduğunuzu anladığınızı gösteriniz. Piyasa segmentlerini anladığınızı ve hedef piyasalarda sonuçlarınızı ticarete nasıl çevireceğinize dair gerçekçi bir planınız olduğunu göstermek için PEDR kullanınız.

Patent araştırmanın, kendi sonuçlarınızı piyasada kullanmayı deneyeceğiniz zaman dikkate alınacak olası üçüncü şahıs haklarını ifşa edip etmediğini de kontrol ediniz. Mevcut fikri mülkiyet haklarından izin veya ticari lisans almanız gerekirse, bunun olası olup olmadığını ve bütçenizi aşmayacak masrafları olup olmadığını kontrol ediniz.

5.3 ETKİnin Gösterilmesi

Etki, proje tekliflerinin değerlendirildiği **en önemli kriterdir**. Ufuk2020 başvurusunun etki kısmı, ortakların kendi projeleri dahilinde başarmak istedikleri konsepti ve amaçları belirtmelidir. Bu bölüm, sonuçların fikri mülkiyet yönetimi için sağlam stratejiler oluşturmak amacıyla önerilen tedbirlerin etkinliği bakımından titizlikle değerlendirilecektir.

5.3.1 PEDR (Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına İlişkin Plan)

Ufuk2020 Katılım Kuralları, hak sahiplerinin, finanse edilen faaliyetlerinin sonuçlarını kullanmak ve yaymak mecburiyetinde olduğunu açıkça belirtmektedir.

Söz konusu gereklilik Sonuçların Kullanımı ve Yayılmasına ilişkin Plan (PEDR) ile ilişkilidir.

Ufuk2020 iş programı, PEDR'nin Ufuk2020 teklifleri için zorunlu bir ibraz olduğunu açıkça belirtmektedir. Bir proje finanse edildiği takdirde, PEDR, Hibe Sözleşmesinin Ek 1 şeklinde bir parçasını teşkil edecektir. Proje süresince düzenli olarak güncellenmesi beklendiğinden çoğu teklifte yalnızca bir taslak olmasına karşın, değerlendiriciler tarafından hala titizlikle incelenmektedir.

PEDR;

- Etkiyi gerçekleştirmek için gerekenleri yansıtan ve farklı ilgili hedef kullanıcılara göre uyarlanan, projeye yönelik **açık amaçları tanımlamalı;**
- Araştırma sonuçlarının nasıl uygulanacağını ve piyasa, gelecekteki geliştirme çalışmaları ve politika geliştirme çalışmaları üzerinde nasıl bir etki bırakacağını tanımlayan, **koruma, kullanım ve yaymaya ilişkin detaylı stratejileri belirtmeli;**
- Projenin sonuçlarını belirlemek, korumak, kullanmak ve yaymak için **bu stratejiyi uygulanabilir önlemlere dönüştürmelidir.**

Bu konuların her birine değinildiğinden emin olunuz. En azından, teklifin aşağıda belirtilen sorulara cevap verdiğinden emin olunuz:

- Projenin ne tür ihtiyaçlara cevap vermesi gerekiyor?
- Önerilen çözüm ne tür bir **problemi** çözecek ve bu çözüm, mevcut çözümlerden neden daha iyi ve hangi alanlarda iyi?
- Proje ne tür bir yeni bilgi (**sonuçlar**) getirecek (teknikğin bilinen durumunun değerlendirilmesi)?
- Bu sonuçları kim kullanacak (**kullanıcılar**)?
- Ne tür **faydalar** sağlayacak ve ne kadar fayda sağlayacak?
- Ortaya çıkan sonuçlardan son kullanıcılar nasıl haberdar olacak (**farkındalık**)?

Bu Sorulara cevap vermek için **analiz etmeniz gereken konulardan bazı örnekler:**

- Proje sonuçlarının kullanılabilirliği ve yayılacağı potansiyel **coğrafi kapsam ve hedef piyasaların ticari boyutları**;
- Potansiyel **kullanıcılar**, esas **rakipler** ve rekabet avantajları;
- Başvuru sahiplerine, **planlı geliştirmelerin** mevcut rakip ürün ve hizmetlerden **farkını tanımlama imkanı veren**, teknikğin bilinen durumu üzerinde yapılan analizler;
- Örneğin **bilgi birikimi ve buluşlara** ilişkin bilgiler dahil proje için gerekli olan ve projeye getirilen fikri mülkiyet haklarına ilişkin analizler; bu analizler aynı zamanda araştırma **yürütme serbestisini** de kapsamaktadır;
- Planlı faydalanılabilir sonuçlara ilişkin **olgular ve sayılar** ve uygulama alanları ve bunların potansiyel etkisinin değerlendirilmesine imkan verecek olan fikri mülkiyet koruması;
- **Kullanım yol haritası ve iş modelinin** tanımı (bkz. bir sonraki alt – bölüm);
- **Açık Erişim** dahil ve ilgili olduğunda planlı yayma faaliyetlerinin tanımı ve zaman çizelgesi;
- Kullanım ve yayma faaliyetlerinde kimlerin yer alacağı ve nasıl yönetilecekleri dahil planlı yönetim yapısı ve prosedürlerinin bir tanımı.

5.3.2 Sonuçların Kullanımı

Bir projenin sonuçları **kullanabileceği** farklı yollar mevcuttur. Bu yollar aşağıdaki gibidir:

- **Başka araştırma** faaliyetleri, özellikle de kamu araştırma kuruluşları (PRO)nun faaliyetleri
- İşletme ortakları tarafından iç ürün/ **hizmet geliştirme**
- Tüm veya bir kısım fikri mülkiyet haklarının **lisansını**, tam ticari değer yükleyecek, iyi konumdaki yeni bir dış ortağa **verme**
- **Bir yan şirket kuruluşu**; böylece yeni şirketin sonuçları kullanması

Ancak, daha birçok yol vardır ve kendi projenizin doğal olarak sizleri bazı kullanım yollarına doğru yönlendireceğini ve bazılarında uzaklaştıracağını unutmamak gerekir. Teklif değerlendiriciye tüm olasılık ve ihtimalleri içeren uzun bir liste sunmaktan kaçınınız; teklifiniz için puan toplamak uzak ihtimal olabilir. Bunun yerine, kendi araştırma projenize uyacak yolların belirlenmesine odaklanınız. **Sonuçlarınızın Teknolojik Hazır Bulunuşluk Seviyesini (TRL)**, ürün/hizmetler için piyasa normlarını, konsorsiyumunuzun geçmiş performansını ve gelecek finansmanının mevcut olabilirliğini dikkate alınız.

5.3.3 'Kullanım' ve Kamu Araştırma Kuruluşları (PRO)

PEDRleri geliştirirken, PROların, **bilgi aktarımı faaliyetlerinde fikri mülkiyetin yönetimine ilişkin Komisyon önerisini**⁸ ve **Uygulama Esasları Ekinin 1. ve 2. Maddelerinde** yer alan ilkeleri dikkate almaları gerekir.

⁸ Bu linkten indirilebilir: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/ip_recommendation.pdf

- Madde 1, dâhili fikri mülkiyet hakları politikasına yönelik İlkeleri ele almaktadır.
- Madde 2, bilgi aktarım politikasına yönelik İlkeleri ele almaktadır.

Resmi, belgeli fikri mülkiyet politikası ve/veya bilgi aktarımı politikası bulunan PROlar, PEDR'lerinde buna açıkça atıfta bulunmalı ve politikayı sonuçların mülkiyeti, ifşası, yönetimi ve kullanımına yönelik koşullarla ilişkilendirmelidir. Aynı zamanda, fikri mülkiyetin yönetiminde ve araştırmanın başarılı bir şekilde ticarileştirilmesinde PRO geçmiş performanslarından da söz edebilirler.

Belgeli fikri mülkiyet ve bilgi aktarımı politikası olmayan PROlar, sonuçların mülkiyeti, ifşası, yönetimi ve kullanımını nasıl yönetecekleri hususlarında daha dikkatli olmaları gerekir. Bu konu, Hibe Sözleşmesinin ilgili bölümünde ele alınmaktadır.

5.3.4 Sonuçların Yayılması – Açık Erişim

Projenin sonuçları, amaç, hedef, faaliyetler ve hedef kullanıcılara uyacak çok sayıda yolla yayılmalıdır; bunların da PEDR'de belirtilmesi gerekir. Ancak, bilimsel değerlendirme yayınlarına **Açık Erişim**, Ufuk2020 Yönetmeliği ve Katılım Kurallarında öncelikle ilke olarak yerleşmiştir ve şu anda, Model Hibe Sözleşmesi ile uygulanmaktadır.

Dolayısıyla, Ufuk2020 finansmanı alan tüm projeler, yayınlarının, Komisyon tarafından belirtilen Açık Erişim Koşullarını karşıladığından emin olma yükümlülüğü altındadır. (Bölüm 3'te açıklanan Açık Erişim).

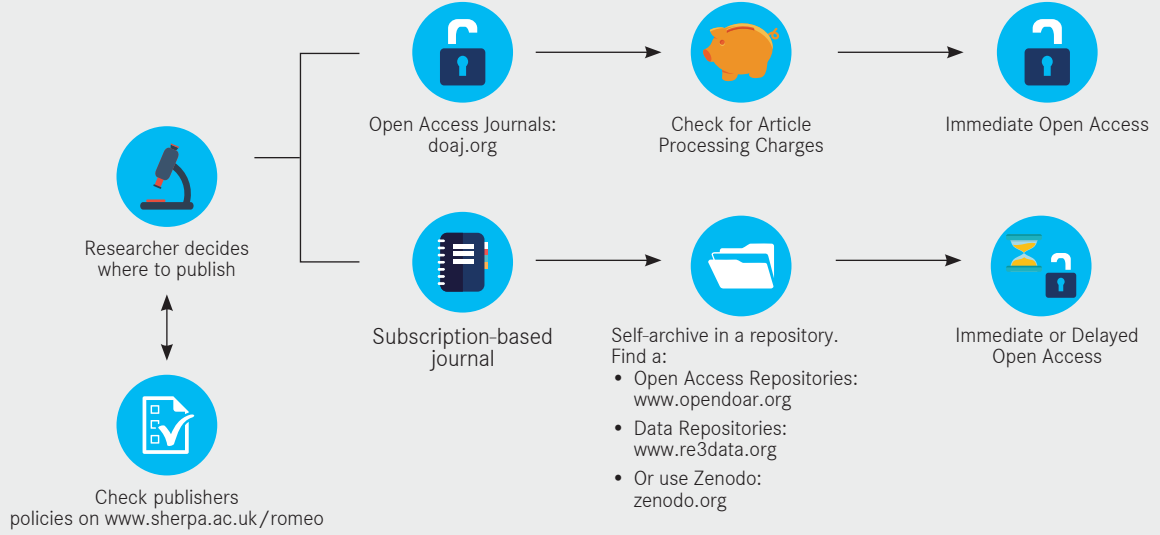
“Yayma”nın, otomatik olarak, sonuçları bir akademik çalışma formatında yayınlama şartı getirmediğini dikkate almak önem arz etmektedir. Yayın, fikri mülkiyet hakları için foruma talep edip etmeme kararını daima takip etmeli ve sonuçların ortaklarca kullanılmasına engel olmamalıdır. Ancak, sonuçları yayınlamak için bir karar alındığı takdirde, ortakların, Yayının, yeşil veya altın standartta veya her ikisinin karışımı şeklinde (hibrit yayın modeli) açık erişim olduğundan emin olması gerekir. Yeşil standardın dahil edilmesi, yazarların kendi tercihleri olan hedef dergilerde basitçe yayın yapmalarına engel olunmadığı anlamına gelmektedir; bunun da nedeni, Standardın Altın Standart olmamasıdır.

Ayrıca, Ufuk2020 yararlanıcıları, bazı devletlerin koşulları dahil, seçilen bellek aracılığıyla bibliyografik meta veriye Açık Erişim sağlamalıdır. Aynı zamanda, bilimsel yayınlarda ideal olarak **veri belleği** üzerinden sunulan sonuçları geçerli kılmak için gereken araştırma verisini saklamayı da amaçlamalıdır. Katılımcılar da Açık Araştırma Verisi Pilotuna dahil olmak isteyebilirler⁹.

Altın Standardın, seçilmesi halinde, ortakların, **yayının masrafları dahil komisyonca kabul edilen masrafları** dikkate alması önerilir. Bu masraflar, makale süreci masrafları, elektronik arşivin sürdürülmesi (bellek) masraflarını kapsayabilir. Yeşil (kendinden arşivli) Açık Erişimin seçilmesi halinde, ortaklar, yayınlarını koydukları online belleğe atıfta bulunmalıdırlar.

⁹ Buradan Açık Araştırma Veri Pilotu hakkında daha fazla bilgiye erişebilirsiniz: <https://www.openaire.eu/opendatapilot>. Katılım şartları, genel Model Hibe Sözleşmesinin 29.3. Maddesinde (opsiyonel) yer almaktadır.

This is a derivative based on a scheme by “www.fosteropenscience.eu”, used under CC BY.

Şekil 3: Açık Erişime ilişkin karar vermek için karar-alım şeması (fikri mülkiyet haklarını da dikkate alarak). Creative Commons çerçevesinde kullanılmıştır (CC BY). Tam makale burada: <https://openaccess.be/what-is-open-access/>

5.3.5 Teklif Aşamasında Diğer Fikri Mülkiyet Hakları Konuları

Fikri Mülkiyet Hakları İçin Uygun Maliyetler

Önerilen bütçenize fikri mülkiyet ile ilgili masrafları doğru ve tam olarak yansıttığınızdan emin olunuz. Sonuçlarınızın patentini alacaksınız, patent başvurunuzun taslağını hazırlama, başvuruda bulunma ve “BAŞVURU SORGULAMA (PROSECUTING)” işlemlerine yönelik masrafları da dahil ettiğinizden emin olunuz. Profesyonel patent vekili masrafları yüksek olabilir; zayıf ve donanımsız hazırlanmış patentin ticari piyasada değeri düşük olacaktır. Bir patent lisansını müzakere etmek istediğinizde veya “İŞLETME SERBESTİSİ/MUVAFAKAT (FREEDOM TO OPERATE/ CLEARANCE)” araştırması yapmanız gerektiğinde profesyonel müşavirlere erişebilir olduğunuzdan emin olunuz.

Kendi sonuçlarınızı kullanmak amacıyla, mevcut fikri mülkiyet haklarını lisans altına almanız gerekip gerekmediğini değerlendiriniz. Söz konusu lisanslama masraflarını bütçenize yansıtınız.

Fikri mülkiyet haklarıyla ilgili, bütçenize yansıtılmamış faaliyetler içeren (taslak ve bazı patentlerin başvuruları) bir PEDR oluşturarak değerlendiriciji etkilemeye çalışmayınız. İyi değerlendiriciler, çapraz kontrol yaparlar!

Proje Adı ve Kısaltması

Bazı proje adları ve kısaltmaları, ticari marka/hizmet markası haline gelir. Seçtiğiniz adlar konusunda etraflıca düşününüz ve seçtiğiniz adların, kurulu bir teşebbüsün haklarını ihlal etmediğinden emin olmak için bir araştırma yapmayı düşününüz. WIPO ve EUIPO (önceki adıyla OHIM) veri tabanlarına başvurunuz.

5.4 UYGULAMA'nın Kalitesi ve Verimliliğini Gösteriniz

5.4.1 İlgili Beceri ve Deneyim

Uygulamanın kalitesi ve verimliliğinin, çok çeşitli faktörlere dayalı olmasına karşın, **fikri mülkiyet haklarınızı yönetirken varlıklarınızı sergilemeyi unutmayınız.** AR&GE&İnovasyon zeminini anladığınızı gösterirken, inovasyon yönetimi ve ticarileştirme amaçlarına yönelik olarak konsorsiyumda ortakların AR&GE&İnovasyon becerilerini ve geçmiş performansını ve desteğini sergilediğinizden emin olunuz.

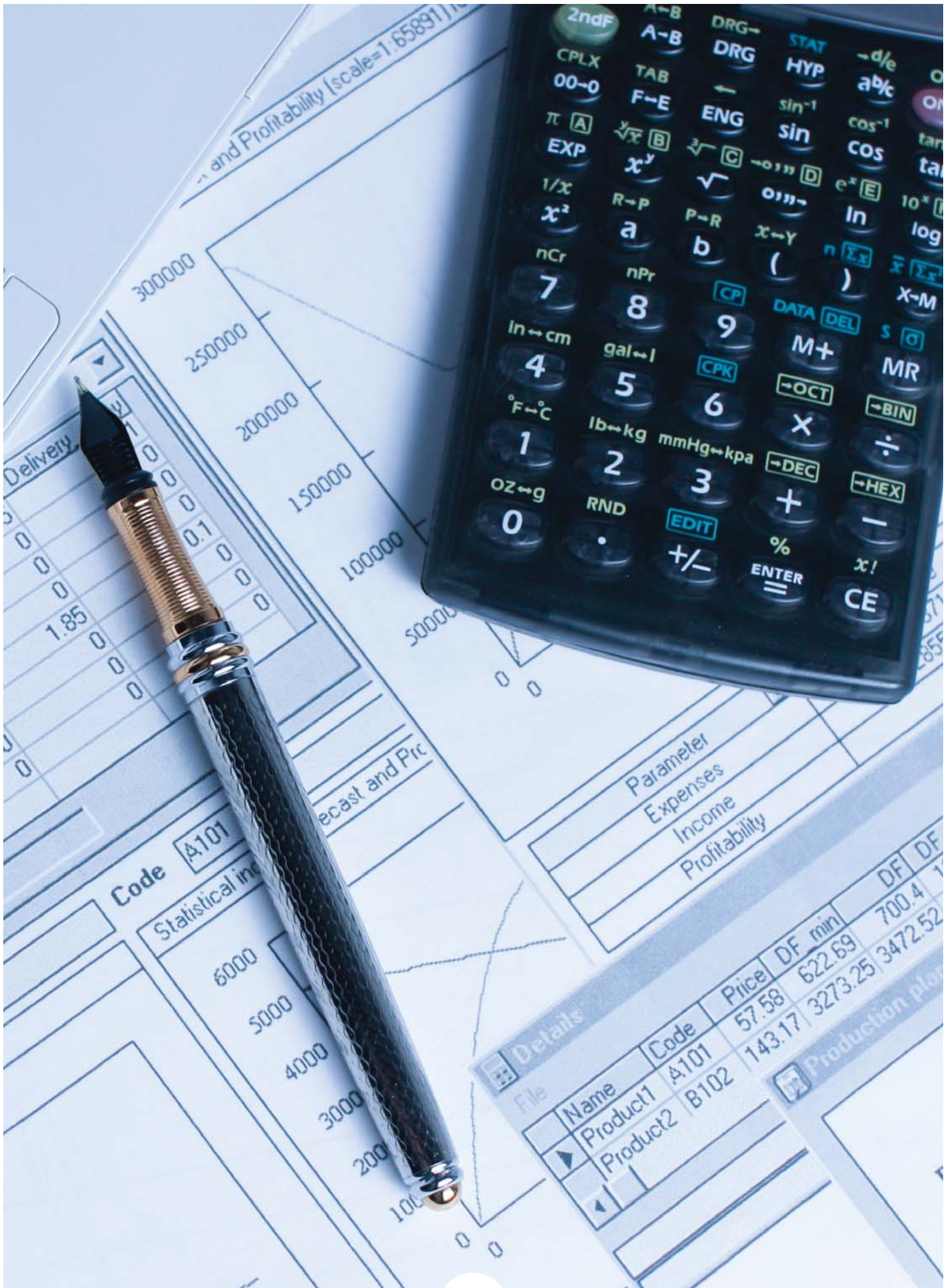
Çoğu teklif, ortakların yayınlarına ve alıntı kayıtlarına atıfta bulunularak ortakların geçmiş araştırma performanslarının altını çizer. **Ortaklığın inovasyon faaliyetlerini de göstermeyi unutmayınız.** Bunu göstermeniz, bir değerlendiricinin, projeyi uygulayabileceğiniz ve bu işlemde maksimum etkiyi elde edebileceğiniz konusundaki güveni ve inancını arttıracaktır. Örneğin, konsorsiyumunuzun önceden başarılı patent alma (özellikle de uluslararası patentleme stratejilerini kullanarak), piyasaya yeni ürün ve hizmet getirme, lisans alma ve/veya fikri mülkiyet haklarını kullanma veya ticarileştirmek amacıyla yeni bir yan şirket kurma deneyimi varsa, bunların tümünden söz edildiğinden emin olunuz.

Tüm bu detaylar, teklifinizin araştırma başarısı ve etkisine ve uygulamanın kalite ve verimliliğine yönelik durumunuzu güçlendirmeye yardımcı olacaktır.

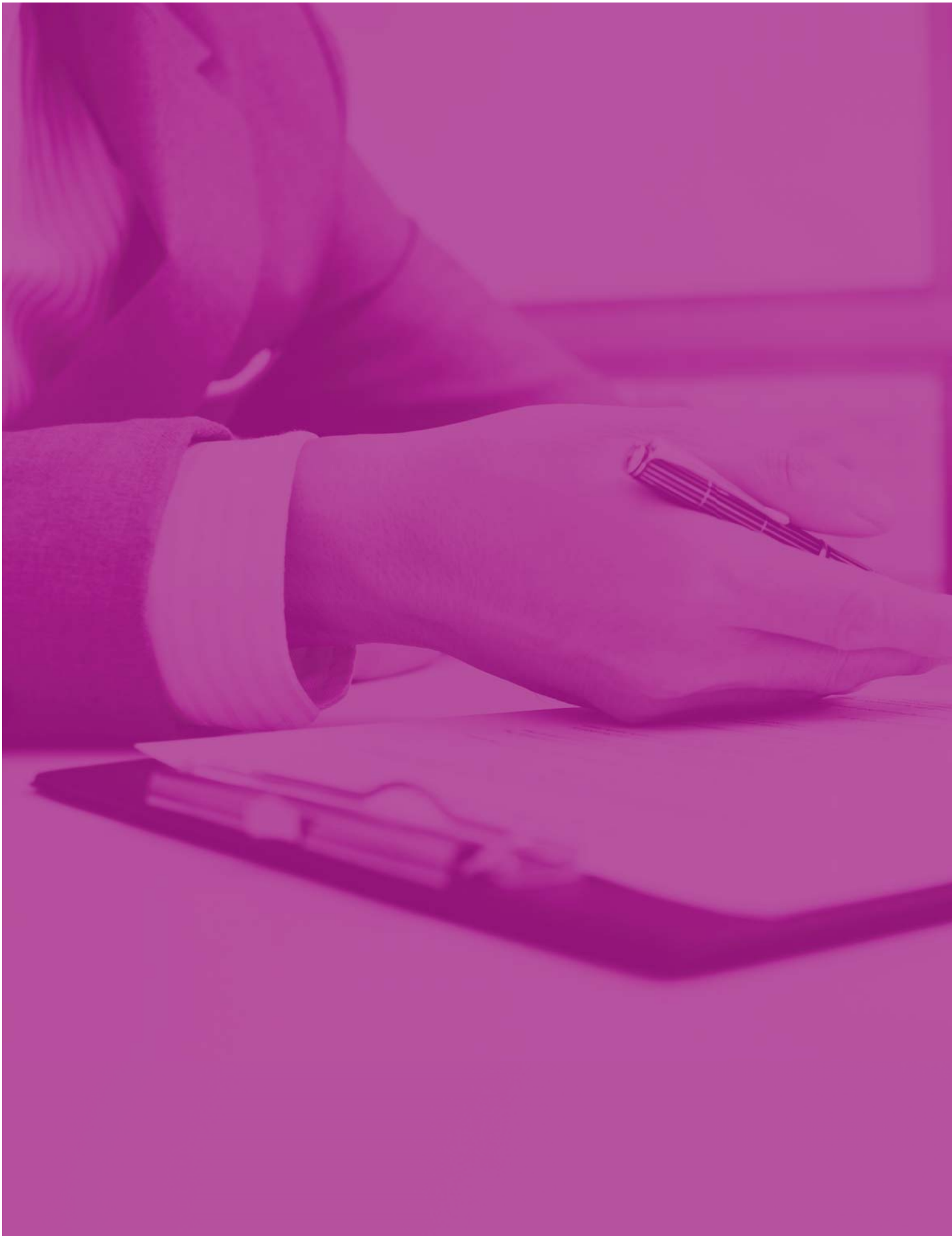
5.5 Teklif Aşamasında Kontrol Listesi:

Aşağıda belirtilenlerin tümünü dahil ettiğinizden emin olunuz:

- Bilimsel veri tabanlarından tekniğin bilinen durumu araştırma sonuçları
- Patent veri tabanları (Espacenet/ Google patentleri)
- Fikri mülkiyet yönetiminde ve kullanımında ortakların beceri ve deneyimleri
- Dışardan üçüncü şahıs hakları
- Faaliyet serbestliği araştırması (freedom to operate) (Espacenet/ Google patentleri)
- Komisyonca kabul edilen masraflar (patent başvurusu yazma, başvuru, lisanslama ücretleri)
- Proje adı ve kısaltması için ihlal araştırmaları (OHIM, WIPO)
- Kullanıma yönelik strateji
- Kamu araştırma kuruluşu (PRO) fikri mülkiyet politikası
- PRO bilgi aktarım politikası

Name	Code	Price	DF_min	DF	DF
Product1	A101	57.58	622.69	700.4	1
Product2	B102	143.17	3273.25	3472.52	1

**6. MÜZAKERE
AŞAMASI:
SÖZLEŞMELERİN
İMZALANMASI**

6. MÜZAKERE AŞAMASI: SÖZLEŞMELERİN İMZALANMASI

Ufuk2020’de resmi bir müzakere aşaması olmamasına karşın, teklifinizin başarılı olduğu; ancak tüm formalitelerden geçmeniz ve hukuki dokümanı imzalamanız gerektiği için projeye daha başlayamadığınız bu aşamadan söz edeceğiz.

Teklifiniz, finansman için onaylandığında, sonrasında, tarafınızca **hibe sözleşmesi (GA)** imzalanmasından önce tüm proje ortakları arasında bir **konsorsiyum sözleşmesi (CA)** imzalamanız gerekecektir. Teklifinizde yer alan, ilgilendiğiniz çok sayıda fikri mülkiyet ve fikri mülkiyet hakları konuları konsorsiyum sözleşmenizde belirtilecektir. Dolayısıyla, **teklif döneminin en başında taslak konsorsiyum sözleşmenizi hazırlamanız oldukça faydalı olacaktır.** Bir Ufuk2020 modeli konsorsiyum sözleşmesi kullanmanız halinde, bu, tüm fikri mülkiyet konularıyla teklif aşamasında ilgilenmiş olmanızı ve sürpriz gelişme olmamasını da sağlayacaktır. Teklife, kullanmak istediğiniz sözleşmeyi ve varsayılan fikri mülkiyet maddelerini veya tadilatlarını da dahil edebilirsiniz. Sonrasında hibe sözleşmesini imzalamadan önce konsorsiyum sözleşmesi hızlıca kesinleştirilebilir.

Bu bölümde, Ufuk2020 Model konsorsiyum sözleşmeleri merceğinden konsorsiyum sözleşmesindeki ana fikri mülkiyet konularına, özellikle **DESCA (DEvelopment of a Simplified Consortium Agreement - Basitleştirilmiş Konsorsiyum Sözleşmesinin Geliştirilmesi)** konusuna değineceğiz; ancak DESCa’yı da diğer model konsorsiyum sözleşmeleri ile karşılaştıracacağız.¹⁰ Hibe Sözleşmesinde kullanılan terimlerin bazılarının tanım ve açıklamalarının sadece Açıklamalı Model Hibe Sözleşmesi (AMGA)¹¹’da bulunduğunu da dikkate almalısınız.

You should also note definitions or explanations of some of the terms that are used in the Grant Agreement are only found in the **Annotated Model Grant Agreement (AMGA)**⁹.

AR&GE ve inovasyona yönelik konsorsiyum sözleşmesinde atıfta bulunulacak ana FM Hakları konuları şunlardır:

- Bölüm 3.1’de verilen tanımlara göre **arkaplan/önplan** ve **“gerekli”**.
- **Gizlilik ve ifşa:** Materyallerin nasıl gizli olarak addedileceği, söz konusu gizli bilgilere kimlerin erişebileceği ve bu şahısların bu bilgilerin gizli olduğunu nasıl bilecekleri; gizliliğin süresi ve bilginin ifşa edileceği koşullar; örneğin, ortakların, planlı olarak yayımlanmasına itiraz edebilecekleri süresi olan bilimsel yayınları. Gizlilik, **arkaplan** ve **önplanla** yakinen ilgilidir.
- Mülkiyetinin, korunmasının ve kullanımının nasıl olacağı hususları dahil **Sonuçları**.
- Arkaplana erişim ve projede ve kullanıma yönelik **“gerekli” sonuçlar** dahil **Erişim Hakları**.

¹⁰ Bu bölümü okuduğunuzda DESCa’nın bir nüshasına bakmanız oldukça faydalı olabilir. DESCa’yı bu web sitesinden indirebilirsiniz <http://www.desca-2020.eu/>

¹¹ AMGA’yı bu web sitesinden indirebilirsiniz: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf

- **İştirakler** ve arkaplan ve sonuçlara erişimleri.
- Hak ve yükümlülüklerin geçerli olmaya devam etmesi dahil **Fesih**.
- **Sektöre özel koşullar**, örneğin, yazılıma ilişkin olanlar ve özellikle de sözde “kontrol edilmiş lisanslama şartları” çerçevesinde projede yazılımın kullanımı.

Bu konuların çoğu Hibe Sözleşmesinde (GA) ele alınmaktadır. Dolayısıyla, **konsorsiyum sözleşmesinin (CA) Hibe Sözleşmesiyle uyumsuzluk halinde olamayacağını** unutmamak gerekir (GA, daha yetkilidir); ancak, GA alternatif bir yaklaşıma olanak tanıdığı takdirde, aynı yaklaşım (“aksi yazılı olarak kararlaştırılmadıkça) CA’da da sergilenebilir. Alternatif bir yaklaşımın CA’ya belgelenmemesi durumunda, GA’nın varsayılan koşullarının kendiliğinden uygulanacağını gözden kaçırmamak aynı şekilde önemlidir.

6.1 Model Konsorsiyum Sözleşmelerine Giriş

Bir konsorsiyum sözleşmesi Ufuk2020’ye ilişkin Avrupa Komisyonu Yönetmeliğince gerekli kılınmıştır ve ortaklar kendi sözleşmelerini hazırlamak isterlerse, GA ile çelişmemek kaydıyla hazırlamakta serbesttirler. Ancak, birkaç “model” sözleşme, bu süreci ortaklar için daha basit hale getirmek ve sektöre özel belirli tercih ve fikri mülkiyet kullanım normlarını yansıtmak için istenen 7. Çerçeve Programı (FP7) veya ulusal programlar çerçevesinde geliştirilmiştir. Bir Ufuk2020 AR&GE&Inovasyon projesi başvuruda bulunuyorsanız, model sözleşme kullanmanız konusunda fazlasıyla mecbur tutulursunuz. Bu sözleşmeler zamandan tasarruf etmek ve daha sonraki eleme için pratik bir başlangıç noktası sunmak için tasarlanmıştır.

Yaygın olarak kullanılan model sözleşme, DESCA’dır. Bu sözleşme, akademi ve araştırma endüstrileri için tasarlanmıştır. Kısaltması, bu sözleşmenin orijinalde FP7’de (FP7 için Basitleştirilmiş Konsorsiyum Sözleşmesi Geliştirilmesi) geliştirildiğini göstermektedir. DESCA, Ufuk2020 için güncellenmiştir. Ufuk2020 için oluşturulan diğer iki model sözleşme şunlardır:

- **ICT Projesine yönelik Digital Europe (DE)’dan DE MCARD-2020 CA’ya** (Konsorsiyum Sözleşmesi) bu web sitesinden erişilebilir: <http://www.digitaleurope.org/Services/H2020-Model-Consortium-Agreement>
- **EU-Car** (otomotiv endüstrisi) bu linkten indirilebilir: <http://www.eucar.be/eucar-model-consortium-agreement-horizon-2020/>
- **FP7 kapsamında sektöre özel sözleşme IMG** (havacılık endüstrisi) ve **IPCA’yı** (ICT telekom endüstrileri) kapsamaktadır.

3 ana model sözleşmenin özeti ve karşılaştırması aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 1: Model Sözleşmelerde fikri mülkiyet haklarının özeti ve karşılaştırması	
DESCA (akademik ve araştırma endüstrileri)	Bir dengeli özet metin Yönetim Yapısı için İki modül: <ul style="list-style-type: none">Orta ve Büyük Projeler için GOV LP Modülü: Karmaşık yönetim yapısı: iki yönetim organı, Genel Kurul ve İcra Kurulu [Modül GOV LP].Küçük Projeler için GOV SP Modülü: Basit yönetim yapısı: Sadece bir Genel Kurul [GOV SP Modülü]. Opsiyonel Maddeler <ul style="list-style-type: none">Yazılım ağırlıklı projeler için opsiyonel modül [IPR SC Modülü]Fikri mülkiyet hakları bölümlerinde opsiyonel maddeler (8 & 9). Örnek SONUÇLAR için bkz. sayfa 25
DE MCARD (ICT)	Fikri mülkiyet hakları (IPR) için opsiyonel maddeli dengeli bir özet metin <ul style="list-style-type: none">DESCA'dan farklı fikri mülkiyet hakları yükümlülük ve yazılım bölümleriDaha geniş önplana erişim haklarıSideground'a erişim hakları verilmektedir
EU-Car (oto endüstrisi)	<ul style="list-style-type: none">Fikri mülkiyet hakları hükümleri kesinlikle ticari proje katılımcıları lehinedir.

DESCA 2020

DESCA, Ufuk2020'ye ilişkin kapsamlı bir Model Konsorsiyum Sözleşmesidir. Konsorsiyum projesi için güvenilir bir referans çerçevesidir. DESCa, arkaplan için pozitif veya negatif liste kullanımı gibi opsiyonel maddeleri olan **tek bir özet dengeli metin kullanan bir sözleşme** örneğidir. DESCa'nın 2 muhtemel yönetim yapısını yansıtacak iki modeli bulunmaktadır. Seçilen model projenin boyutuna ve karmaşıklığına göre seçilecektir. Ancak, bu, fikri mülkiyet maddelerini etkilememektedir.

DESCA'da fikri mülkiyete ilişkin maddeler aşağıda yer almaktadır:

- Bölüm 1 (p. 6): **Tanımlar:** "Gerekli"
- Bölüm 3 (p. 8): **Fesih.** 3.3. Hakların/Yükümlülüklerin Geçerli Kalması
- Bölüm 8 (p. 25): **Sonuçlar**
- Bölüm 9 (p. 28): **Erişim Hakları**
- Bölüm 10 (p. 33): **Bilgilerin Gizliliği**
- Ek 1 (p.41): **Arkaplan**
- Ek 3 (p. 43): **Üçüncü Şahıslar**

Yazılımla ilgili projeler için, aşağıda sunulan ek, de fikri mülkiyet hakları ile ilgilidir:

- [MODEL IPR SC] **Spesifik Yazılım Koşulu**

DESCA'da fikri mülkiyet ile ilgili ana maddeler aşağıda sunulmaktadır ve diğer model sözleşmelerin maddeleriyle karşılaştırılmaktadır.

6.1.1 “Gerekli”nin Tanımı

DESCA Bölüm 1 (p. 6): Tanımlar

DESCA ‘gerekli’yi aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

- **Projenin Uygulanması için:** Erişim Hakları verilmeden, alıcı Tarafa aktarılan görevlerin yerine getirilmesi teknik veya hukuki açıdan imkânsız olması halinde, önemli derece ertelenmesi veya önemli ek finansal kaynak veya insan kaynağı gerektirmesi halinde, Erişim Hakları Gerekli olur.
- **Kendi Sonuçlarının Kullanılması için:** Erişim Hakları verilmeden, kendi sonuçlarının kullanılması teknik veya hukuki açıdan imkânsız olması halinde, Erişim Hakları Gerekli olur.

Farklı model sözleşmelerin “gerekli”yi tanımlama şekilleri arasında bazı önemli farklar olduğunu dikkate almak gerekir. Açıklamalı Model Hibe sözleşmesi, “**gerekli”nin tanımı YOKTUR**” demektedir. Talepte bulunan yararlanıcı erişim gereksinimi duyduğu takdirde, sonuçların mülkiyetini elinde bulunduran hak sahibi erişim sağlama konusunda değerlendirme yapmalıdır (işlem bazında ve işlemin özgünlüğünün dikkate alınmasıyla) (ihtiyacı olmazsa reddedebilir). Örnekler:

- **Uygulama için gereken sonuçlar:** Bu sonuçlar olmaksızın, işlem görevleri uygulanmadığı takdirde veya önemli derecede aksatıldığı takdirde veya önemli ek finansal kaynak veya insan kaynağı gerektirmesi halinde;
- **Kullanım için gereken arkaplan:** Bu sonuçlar olmaksızın, bir sonucun kullanımı, teknik veya hukuki açıdan imkânsız olması halinde. En iyi uygulama: Uyuşmazlıklardan kaçınmak için, hak sahipleri, neyin gerekli olduğuna dair ortak yapılan yorum üzerinde anlaşmaya varmalıdırlar (örn: konsorsiyum sözleşmeleri)

EN İYİ UYGULAMA: Uyuşmazlıklardan kaçınmak için, hak sahipleri, neyin gerekli olduğuna dair ortak yapılan yorum üzerinde anlaşmaya varmalıdırlar.

6.1.2 Gizlilik

Kendi özel konsorsiyum sözleşmeniz için bilincinde olmanız gereken gizlilikle ilgili bir çok konu mevcuttur. Bu konular, materyalin gizli olduğunun nasıl belirlendiği ile ilgili olabilir; örneğin gizli olarak şerh düşülmüş olması ve sözlü olarak belirtilmiş olup, yazılı olarak teyit edilmiş olması gibi ve bu şekilde yapılmışsa, bu teyit için zaman limitinin ne olduğu gibi.

Diğer ana gizlilik konuları gizli bilginin başkaca bir prosedüre gerek olmaksızın kendiliğinden örneğin sadece ortaklar arasında veya iştirak veya taşeronlarla ne kadar paylaşılabilirliğiyle ilgilidir. Örneğin, DESCa iştirak veya taşeronları kapsamaz. Bu konu daha çok, çok sayıda iştiraki olan veya düzenli olarak kısa dönem taşeron kullanan büyük ölçekli kuruluşlar içindir. Yeni teşebbüs veya şahıs eklemek için izin alınması zaman kaybettirebilir ve konsorsiyumların bunu etrafıca düşünmesi ve pratik bir yaklaşım sergilemeye çalışmaları şarttır. Karşılaştırmalı durum aşağıda özetlenmektedir.

Tablo 2: Gizlilik: özet ve karşılaştırma	GA	DESCA	DE MCARD		EUCAR
N/A: Uygun değil			DE1	DE2	
İşaretli	SESSİZ	EVET	EVET	HAYIR	HAYIR
Sözlü – teyitli (gün)	15	15	30	YOKTUR	YOKTUR
Kapsam dahilindeki iştirakler	GEREKİRSE	HAYIR	EVET	EVET	EVET
Kapsam dahilindeki taşeronlar	GEREKİRSE	HAYIR	EVET	EVET	HAYIR

6.1.3 Arkaplan (Pozitif & Negatif Listeleri)

Bazı projeler, arkaplan olduğunu düşündükleri ve proje için ‘gerekli’ olacak tüm bilgilerin belgelenmesi yaklaşımını benimserler. Bu da ‘kapsanan arkaplan’ veya ‘pozitif liste’ olarak bilinmektedir. Bilgi listede yer almadıkça ve belgelenmedikçe, kullanılamaz.

Alternatif olarak, arkaplan olarak değerlendirmedığınız herşeyi listeyebilir/ belgeleyebilirsiniz. Bu da ‘negatif liste’ olarak adlandırılır. Negatif listede yer almayan bilgi “arkaplan” olarak düşünülebilir. Benimseyeceğimiz yaklaşım, kendi özel projenize ve koşullara bağlı olacaktır. DESC A 2 seçenek sunmaktadır¹²:

Seçenek 1: POZİTİF LİSTE (9.1.1. & ilgili eki 1)	Seçenek 2 (bölüm 9.1.1)
“Ek 1”de belirtilmeyen hiçbir şey, Erişim Hakları Yükümlülükleri artı sınırlandırmaların konusunu teşkil etmeyecektir.	Başka bir ortağın adı geçen ortaktan hiçbir arkaplanın istenmeyeceğine dair beyan
<i>Aşağıda belirtilen arkaplan, Proje için burada belirlenmiş ve kabul edilmiştir. Belirli limit ve şartlar burada belirtildiği gibi olacaktır.</i>	<i>[TARAFIN ADI]’nın hiçbir verisi, know-how’ı veya bilgisine, Projenin Uygulanması (Hibe Sözleşmesi Madde 25.2) için veya diğer Tarafın sonuçlarının kullanımı (Hibe Sözleşmesinin 25.3 nolu Maddesi) için ihtiyaç duyulmayacaktır.</i>

Arkaplanın belirlenmesi ve belgelenmesi işlemleri, tarafınızca bir Hibe Sözleşmesi imzalanmadan önce yapılmalıdır; dolayısıyla, projenin hazırlanması aşamasının en başında başlanması uygun olacaktır.

6.1.4 Haklar/Yükümlülüklerin Feshi ve Geçerli Kalmaya Devam Etmesi

Hukuki bir sözleşmenin feshinin, fikri mülkiyet hakları söz konusu olduğunda önemli sonuçları olmaktadır. Bir ortak veya ortakların projenin asıl süresinden önce konsorsiyum sözleşmesini feshetmeye karar verebilmesine karşın, gizliliğe ve arkaplana erişim ve sonuçlara ilişkin hak ve yükümlülükleri devam edecektir. Özellikle de, belirli bir süre için arkaplan bilgilerini gizli tutma gereklilikleri değişmeyecek; bunun nedeni de konsorsiyum sözleşmesinin feshedilmiş olması ve gizlilik maddelerinin ihhaline hala hukuki cezaların uygulanacak olmasıdır. DESC A’da fesih konusu ise **Fesih Başlıklı Bölüm 3 (sayfa 8)’de ele alınmaktadır. İlgili fikri mülkiyet hususu ise Haklar/Yükümlülüklerin Geçerli Kılması başlıklı Bölüm 3.3’te ele alınmaktadır**¹³.

¹² EUCAR’ın sadece Pozitif listesi varken, DE hem pozitif hem negatif liste sunmaktadır.

¹³ DE MCARD için, ilgili maddeler Haklar/Yükümlülüklerin Geçerli Kılması başlıklı Bölüm 3.3’te ele alınmaktadır. EUROCAR için, ilgili maddeler 18.2.maddededir (sayfa 15).

6.1.5 Sonuçların Mülkiyeti

Sonuçların DESCA Mülkiyeti konusu, Bölüm 8 sayfa 25'te ele alınmaktadır. DESCA, "8.1 Sonuçlar, onları oluşturan tarafa aittir" ifadesiyle Hibe Sözleşmesini (Madde 26.2) takip etmektedir; ancak, 8.2 Müşterek mülkiyette (birlikte oluşturmadan doğan) 2 olası ek opsiyon sunmaktadır.

Müşterek Mülkiyet (Bölüm 8.2)	
Seçenek 1: Aksi kararlaştırılmadıkça	Seçenek 2:
<ul style="list-style-type: none">- diğer müşterek ortaklara: (a) en az 45 takvim günü öncesinden ihbarda bulunulduğu takdirde; ve (b) Makul ve adil bir bedel veya ücret verildiğinde,- müşterek sahiplerin her biri, telif hakkı olmadan ve diğer müşterek ortak(lar)ın ön onayı gerekmeksizin, ticari olmayan araştırma faaliyetleri için müşterek olarak sahip oldukları Sonuçları kullanmaya yetkili olacaklardır; ve- müşterek sahiplerden her biri, başka surette müşterek olarak sahip oldukları Sonuçları kullanmaya ve üçüncü şahıslara münhasır olmayan lisanslar (alt lisans hakkı olmaksızın) vermeye yetkilidir.	<p>Müşterek mülkiyet söz konusu olduğunda, aksi müşterek ortaklarca kararlaştırılmadıkça, müşterek sahiplerden her biri, diğer bir müşterek sahipten onay almaksızın veya başka surette diğer bir ortağa hesap vermeden uygun gördüğü Müşterek Sonuçları Kullanmaya ve münhasır olmayan lisanslar vermeye yetkili olacaktır.</p> <p>Müşterek sahipler, tüm koruma önlemleri ve ilgili masrafların bölünmesine ilişkin önceden mutabakata varacaklardır.</p>
Sonuçların henüz bilinmediği ve Projenin bu aşamasındaki koruma hakkında karar almada belirli bir tereddüt olduğu bilinmektedir	Ortaklar, proje başlamadan önce tüm kararları almalıdırlar.

İki olası seçenek için kendi tercihiniz, ortaya çıkacak sonuçlardan ne kadar emin olduğunuz ve bu sonuçları nasıl yaymayı ve kullanmayı istediğinizle oldukça ilintili olabilir. Örneğin, patent alabilir bir sonuç öngörmüyorsanız ve sonuçları, ticari olmayan amaçlarla yaymayı öngörüyorsanız, bu durumda Seçenek 2 sizin için en uygunu olabilir. Sonuçlar, önemli ekonomik değere sahip olabilecek gibiyse ve belki de ticari piyasalarda patent alabilecek ve kullanılabilirse, bu durumda Seçenek 1'i seçmeyi isteyebilirsiniz¹⁴.

Müşterek mülkiyete ilişkin olarak konumlanma, aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 3 Müşterek Mülkiyet: Özet ve Karşılaştırma						
	Kullanma	Lisans	Alt-lisans	İhbar	Telif hakkı	Koruma
GA	Lisans alma yoluyla	Evet	Hayır	45 gün	Uygun	-
DESCA 1	Araştırma (ticari olmayan)	-	-	-	Telifsiz	-
	Evet	Evet	Hayır	45 gün	Uygun	
DESCA 2	Yes	Evet	-	-	Telifsiz	TBA
DE MCARD 1	Evet	Evet	-	-	Telifsiz	Masraf Paylaşım
DE MCARD 2	Evet	Evet	-	-	Telifsiz	TBA
EUCAR	Evet	Evet	-	-	Telifsiz	TBA
<i>Telifsiz = telif ücretsiz</i>		<i>Uygun = adil ve makul durum</i>		<i>- = yok</i>	<i>TBA = kararlaştırılacak</i>	

¹² DE MCARD için, ilgili maddeler maddeler 8.2'dedir. EUROCAR için, ilgili maddeler maddeler Madde 10'dadır

6.1.6 Sonuçlara Erişim Hakkı

Arkaplan için erişim hakları gerekecektir; böylece ortaklar ve büyük olasılıkla iştirakler, projeyi uygulayabilirler. Arkaplan erişimi ortaklar ve iştiraklerin sonuçları kullanabilmesi için de gerekebilir.

Hibe Sözleşmesi (GA) ve tüm Konsorsiyum Sözleşmeleri, telifsiz veya telifsiz/uygun koşullarda projede “gerekli olan” kullanıma yönelik olarak arkaplana erişim sağlar. Ticari fikri mülkiyet hakları (sıklıkla yazılım) projede kullanılacaksa adil koşullar uygulanır, normal telif ücretinin ödenmesi “uygun” görülür.

Kullanıma yönelik arkaplana erişim, Bir dizi farklı yaklaşım içerebilir ve farklı koşul ve süreçleri gerektirebilir. Özet durum, aşağıdaki tabloda yer almaktadır; ancak, konsorsiyum sözleşmenizdeki spesifik durumu kontrol etmeniz ve iyi bilmeniz önemlidir. Bir süreç, bireysel talepleri, yazılı olarak verilen izni gerekli kıldığında, özellikle bu durum sorun teşkil eder.

Tablo 4: Arkaplana erişim: Özet ve karşılaştırma		Gerekli	Telif hakkı		Süreç	
			Proje	Kullanım	Bireysel talepler	Yazılı izin
HİBE SÖZLEŞMESİ		Evet	Telifsiz/Uygun	Uygun	Sessiz	Sessiz
DESCA (bölüm 9)		Evet	Telifsiz/Uygun	Uygun	Saklı	Opsiyon
DE MCARD	Proje	Evet	Telifsiz	Yoktur	Hayır	Hayır
	Kullanım	Evet ama	Yoktur	Uygun	Evet	Evet
EU CAR	Proje	Evet ama	Telifsiz	Yoktur	Hayır	Hayır
	Kullanım		Yoktur	Uygun	Hayır	Evet
<i>Gerekli = kendi sonuçlarını kullanmak için kendi proje görevlerini yerine getirmek</i>			<i>Telifsiz= Telif ücretsiz</i>	<i>Uygun= Uygun ve makul şartlar</i>	<i>Yoktur = Uygulanamaz</i>	

İştiraklerin Erişimi

Arkaplana erişim, bu kullanıma ihtiyaç duyan iştirakler için özellikle önemli olabilir. Model sözleşmeler için durum yine aşağıdaki tabloyla özetlenmiştir.

Tablo 5: İştiraklerin erişimi- özet ve karşılaştırma					
	AB/AC	Alt lisansa karşı direkt	İştirak olmaktan çıkılması	Ret – Yasal Hak	Tarafın erişimi kaybetmesi
GA	Evet	Direkt	-	-	-
DESCA (S 9.5) p.31	Evet	Her ikisi	Hakların zaman aşımı	Evet	İştirak de kaybeder
DE MCARD	Limit Yok	Biri	ürün hizmet /süreçte olmadıkça zaman aşımı,hariç	Hayır, iştirak olmaktan çıkması hariç*	İştirak de kaybeder
EUCAR	Limit yok	Her ikisi (saklı)	-	Evet, arka plan için	-
		-= sessiz	* gizli bilgi hariç		

Kullanıma İlişkin Sonuçlara Erişim

DESCA, diğer kişilerin kullanımına yönelik erişim haklarına ilişkin 2 seçenek sunmaktadır. DESCADA iki seçenek arasındaki belli başlı farklar kullanım şekillerine göre; örneğin ticari amaçla veya ticari olmayan amaçla olması gibi.¹³

Kullanıma İlişkin Sonuçlara Erişim (Bölüm 9.4 sayfa 30)	
Seçenek 1:	Seçenek 2:
Bir Tarafın, kendi Sonuçlarının Kullanımı için Gerekli olduğunda Sonuçlara Erişim Hakkı, Uygun ve Makul Koşullarda verilecektir. Dahili araştırma faaliyetlerine yönelik Sonuçlara erişim hakları telifsiz olarak verilecektir.	Bir Tarafın kendi Sonuçlarının Kullanımı için Gerekli olduğu takdirde Sonuçlara Erişim Hakları, telifsiz olarak verilecektir.
Çoğu pay sahibinin (bazı endüstri sektörleri aynı zamanda üniversite ve araştırma enstitülerinin) tercihini gösterir; diğer ortakların kullanımlara yönelik proje sonuçlarına erişim sağlamak için uygun ve makul ücret öngörülmektedir.	Sonuçların sahiplerine herhangi bir ücretlendirme yapılmaksızın, tüm proje sonuçlarının Kullanım için erişilebilir olduğu bazı endüstrilerce tercih edilen bir durumu gösterir.

DESCA, “ek erişim hakları” için 2 seçenek daha içermektedir.

Ek Erişim Hakları (Bölüm 9.6 sayfa 32)	
Seçenek 1:	Seçenek 2:
Herhangi bir şüpheye mahal vermemek bakımından, Hibe Sözleşmesi veya bu Konsorsiyum Sözleşmesinin kapsamı dışındaki Erişim Haklarının verilmesi, sahibi olan Tarafın mutlak takdirinde olacak ve sahibi olan Taraf ile Alıcı Taraf arasında kararlaştırılacak bu şartlara tabi olacaktır.	Taraflar, kararlaştırılacak yeterli finansal koşullarda herhangi bir Tarafça talep edilebilecek olan ilave “Sonuçlara İlişkin Erişim Hakları”ni iyi niyetle müzakere etmeyi kabul ederler.

Öneri notu: Opsiyon 1 ve Opsiyon 2'nin karşıması, bazen, uyumsuzlıklara neden olabilmektedir.

Farklı yaklaşımların karşılaştırılmasından da anlayacağınız üzere, tüm koşullarda, farklar, sonuçların ücretsiz ve uygun makul koşullarda (ücretsiz dahil) veya finansal bir telif hakkına tabi olarak sağlanıp sağlanmayacağı ile ilgilidir. Bu da ortaklar arasında sıklıkla bir gerilim sebebi olmaktadır. Her bir ortağın sonuçlarını ne için kullanmak istediğini değerlendirmek önemlidir. Bu, (PROlar) ve teşebbüsler arasında çok fazla çeşitlilik gösterir. Ancak PROlar, doğrudan faaliyetlerle sonuçları ticari olarak kullanmayı istemiyorsa, elde ettikleri sonuçlardan finansal olarak faydalanmayı isteyebilirler. Tablo,3 Konsorsiyum Sözleşmesi ve Hibe Sözleşmesi arasındaki esas farkları görmemiz için hazırlanmıştır.

¹³ DE MCARD için, ilgili maddeler, Bölüm 9.4'te yer almaktadır (sayfa 30).

Tablo 6 Sonuçlara erişim: özet ve karşılaştırma		Gerekli	Telif hakkı		Süreç	
			Proje	Kullanım	Bireysel talepler	Yazılı izin
Hibe Sözleşmesi		Evet	Ücretsiz	Uygun/ Ücretsiz	Sessiz	Sessiz
DESCA Seçenek 1		Evet	Ücretsiz	Uygun/ Ücretsiz	Gizli	Opsiyon
DESCA Seçenek 2						
DE MCARD (Seçenek 1)		Proje	Evet	Ücretsiz	Hayır	Hayır
		Kullanım	Evet/hayır	YOKTUR		
EUCAR	proje	Evet	Ücretsiz	YOKTUR	Hayır	Hayır
	Alt proje	Hayır	N/A	Ücretsiz		
	diğer	Evet	N/A	Fair		
<i>Gerekli = kendi sonuçlarını kullanmak için kendi proje görevlerini yerine getirmek</i>			<i>YOKTUR = Uygulanamaz</i>	<i>Ücretsiz = telifsiz</i>	<i>Uygun = Uygun ve makul koşullar</i>	

6.1.7 Sonuçların Aktarımı – Feragat – Özet ve Karşılaştırma

Ortaklar ve iştirakler arasında sonuçların aktarımı, iyi konumdaki ortak ve iştiraklere finansal getiri veya diğer bir etki yaratacak bir sonuçtan faydalanma imkânı sağladığı için, çok yaygındır. Ancak, orijinal ortak konumunda olmayan bir kuruluşa yapılan transfer çok sayıda ortağı olan işbirlikleri için her daim önemli bir konu olmuştur. Bazı CAlar (DESCA ve D MCARD), CA imzalanmadan önce, önceden onaylı teşebbüslerin bir listesi oluşturulmalı ve ek olarak CA'ya eklenmelidir (Ek 3) ve CA imzalandıktan sonra, başka transferlerin de Genel Kurul tarafından onaylanması gerekir. Aktarım sonuçlarının taraflara bildirilmesi muhtemelen yazılı olarak yapılması gerekebilir. GA ve CAlara yönelik durum aşağıdaki tabloda özetlenmektedir. Seçmiş olduğunuz CA'ya yönelik durumlara aşına olmaya çalışmalısınız.

Tablo 7: Sonuçların aktarımı – feragat – özet ve karşılaştırma	Konsorsiyum Sözleşmesi imzalanmadan önce	Sözleşme imzalandıktan sonra	Bildirim
GA	Yazılı olarak kabul	Yazılı olarak kabul	Yazılı olarak kabul
DESCA	Yes	Yes	-
Bölüm 8.3 sayfa 26	Liste, ek 3	Genel Kurul karar verir	Evet
DE MCARD (Bölüm 8)	Liste, ek 3 + İştirakler	Genel Kurul + İştirakler	Talep üzerine
EUCAR	Belirli iştiraklerin listesi	Sessiz	Sessiz

6.1.8 Açık Kaynak ve Kontrollü Lisans Koşulları

Yazılım yönü olan projelere yönelik olarak, belirli bazı konular ortaya çıkmaktadır. Bunlar, neyin “Kontrollü lisans koşulları”na tabi olduğuyla ilgilidir. Bu da, yeni yazılımın mevcut yazılımdan (İş) elde edildiği ve bunun sonucunda da bu “Türev işin”, Türev İşleri kontrol edecek bazı lisanslama koşullarını otomatik olarak doğurduğu anlamına gelmektedir. Tüm bunlar, sadece geleneksel telif haklarını değil aynı zamanda Genel Kamu Lisansları, lisanssız kopyalar vb. Türev işleri kapsayacak daha yeni lisanslama koşullarını da içerir. DESCA [MODEL FM Hakları SC] bu durumla ilgilidir. Bu durumda “Kontrollü lisans Koşulları”:

Bu işin (her koşulda “Türev İş”) modifiye bir versiyonu veya bir türev işi niteliğini taşıyan yazılım veya diğer bir [telif hakkı] işi (“İş”) ve/veya herhangi bir [telif hakkı] işinin kullanımı, kopyalanması, modifikasyonu ve/veya dağıtımını gerekli kılan herhangi bir lisans kapsamındaki koşullar, tamamen veya kısmen aşağıdakilerden bir veya daha fazlasına tabi olabilir:

- Talep üzerine, telif hakkı ile veya telif haksız olarak üçüncü bir şahsa Kaynak Kodun bir hak olarak sunulması
- İşin veya Türev İşin modifiye versiyonlarını veya türev işleri oluşturma izninin herhangi bir üçüncü şahsa verilmesi
- Türev İşe ilişkin telifsiz lisansın herhangi bir üçüncü şahsa verilmesi
- Orijinal programın modifikasyonlarının GPL (Genel Kamu Lisansı) olarak aynı şartlarda dağıtılması

ya da

- Temel kaynak kodun kullanılabilmesi, modifiye edilmesi ve dağıtılması
 - Ticari olarak veya ticari amaçlar dışında
 - ilgili lisansların GPL (Genel Kamu Lisansı gibi) şartları çerçevesinde herhangi biri tarafından.

Bu durum oldukça karmaşık görünmekle beraber, aynı koşullar altında, elde edildiği ve bu şekilde sunulduğu yazılıma eklenen lisans şartlarını doğuran yeni bir yazılım açısından anlaşılabilir.

Tablo 8: Yazılım sonuçları DESCA ve MCARD'a erişim	DESCA	DE MCARD
Hedef kodu (+Aplikasyon Programlama Arayüzü)		
Alt lisans	Evet	Evet
Tek başına olması dahil	Opsiyon	Evet
Kaynak kodu (gerekli olduğu derecede)		
Taraf	Evet	Evet
İştirak	Hayır	Evet
Taşeron	Kararlandırılacak	Evet
Alt Lisans (sadece bakım/sürdürmek için)	Evet	Evet

6.2 Müzakere Aşamasında Kontrol Listesi:

Tümüne sahip olduğunuzdan emin olunuz:

- “Gereksinim”
- Arkaplan: +VE &/veya -VE listeleri ve korumalar
- Projeye yönelik arkaplan için telif hakkı (örn: ticari yazılımın kullanımı için)
- Sonuçlara erişim: sizinkiler/tüm
- Sonuçlara erişim: telif haklı veya haksız
- Erişim talebi: bireysel veya kolektif
- Erişim dahil/hariç alt lisanslar
- İştirakler
- Müşterek Mülkiyet: alt lisanslama, telif

Ufuk2020 için CA (Konsorsiyum Sözleşmesi) bir gerekliliktir. Ancak, tüm işbirliği sözleşmeleri için de En İyi Uygulama'dır ve seçmiş olduğunuz CA'nın kendi projenize göre etraflıca uyarlanmış olduğundan emin olmak için biraz zaman harcamanız yeterli olacaktır. Sözleşmeler önemlidir; çünkü tarafların, işbirliği tarafından elde edilen fikri mülkiyeti ve kullanım haklarını açık bir biçimde temlik etmesine ve iyi inovasyon yönetimi uygulamalarında bulunmalarına imkan tanımaktadırlar. Ancak, sözleşmeler, bir şeyler yanlış gittiğinde ve ortaklar anlaşmazlığa düştüğünde de devreye girmektedir!

**7. UYGULAMA
AŞAMASI: BİR
UFUK2020 HİBE
SÖZLEŞMESİNDE
FİKRİ MÜLKİYET**

7. UYGULAMA AŞAMASI: BİR UFUK2020 HİBE SÖZLEŞMESİNDE FİKRİ MÜLKİYET

Konsorsiyum sözleşmesinin nihaleştiği ve Hibe sözleşmesinin imzalandığı bu aşama, özellikle de FM konuları için önemlidir. Bu aşama, FM'ye ilişkin nihai detayların, İş Tanımının Hibe Sözleşmesine eklenip Ek 1 olarak bir parçası olmadan önce ayrıntılı olarak ayarlandığı aşamadır.

Projeniz, Ufuk2020 finansmanı için onaylandığı takdirde, Avrupa Komisyonu (EC) ile bir Hibe Sözleşmesi imzalamanız gerekecektir. Hibe Sözleşmesi, hak sahipleri ve EC arasındaki projeye ilişkin hak ve yükümlülükleri tanımlar. Bu sözleşmeyi imzalamadan önce, konsorsiyum sözleşmenizi kesinleştirmeniz ve imzalamanız gerekecektir. Bu bölümde, Model Hibe Sözleşmesinde (GA) ilgili fikri mülkiyet maddelerini ele alacağız.¹⁴

Hibe Sözleşmesi (GA), ve Konsorsiyum Sözleşmesi (CA)'da yer alan fikri mülkiyet kuralları arasındaki esas fark, tartışılabilir değildir. CA ortaklarca kararlaştırılmış, kabul edilmiştir. Ancak, CA'da neyin yazılı olduğu GA'da ne görüldüğü ile uyumsuzluk halinde olduğu takdirde, GA (Hibe Sözleşmesi) dikkate alınır. Ayrıca, GA "temerrüt maddeleri" içermektedir. Tüm bunlar, CA bazı şeyleri farklı belirlediği için kendiliğinden kullanılacaktır. Örneğin, konsorsiyum, sonuçların müşterek yaklaşımına dair yaklaşımını belgelemediği takdirde, genel model GA tarafından sağlanan temerrüt rejimi uygulanacaktır.

GA, CA imzalanana kadar imzalanamaz; dolayısıyla, teklif hazırlama aşamasında CA'nın mümkün olduğunca incelenip kararlaştırılması gerekir. Hibe Sözleşmesinin FM ile ilgili esas bölümü, **arkaplan ve sonuçlara ilişkin Hak ve Yükümlülükler başlıklı 3. Bölümü**'dür. Ancak, bu iki madde önemli olmakla birlikte, fikri mülkiyet maddelerinden herhangi biri değerlendirilirken okunmalıdır. Bunlar:

- Madde 43 Hibenin Düşürülmesi
- Madde 50 Sözleşmenin feshi ve bir veya daha fazla hak sahibinin katılımı

GA'yı okurken, Komisyonun, "**hak sahipleri**" olarak tüm konsorsiyum ortaklarına atıfta bulunduğunu hatırlamakta fayda olacaktır. Bu nedenle aşağıda kullandığımız terim budur.

7.1 Fikri Mülkiyetin Yönetimi

(Alt Bölüm 1 Madde 23a ve Alt Bölüm 3 Madde 26.3)

Fikri Mülkiyetin Maddeleri; **23a Fikri Mülkiyetin Yönetimi ve 26.3 Üçüncü Şahıs Hakları** (personel dahil), fikri mülkiyetin konsorsiyum yönetimi konusuna değinmekte, önplana ilişkin fikri mülkiyet haklarını talep edilebilir olmasını, **arkaplanın kontrol edilebilir olmasını ve kullanıma imkan** tanınmasının sağlanmasına ilişkin özel vurgu yapmaktadır. Maddeler, ulusal fikri mülkiyet kanunları ve organizasyonel iç tüzüklerin Ufuk2020 fikri mülkiyet yönetimi için iyileştirilemeyeceği ve hatta bazı durumlarda sonuçların sorunsuz kullanılması ile çelişeceği gerçeğine değinmektedir.

¹⁴ Bu bölümü gözden geçirirken Model Hibe Sözleşmesinin bir kopyasını buldurmanız faydalı olacaktır. Her bir Ufuk2020 finansman şeması için bir Hibe Sözleşmesi bulunmaktadır. Çağrınız için doğru Hibe Sözleşmesini belirlediğinizden emin olunuz. http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-mga

	Arkaplan (Madde 25)	Sonuçlar (Madde 31)
Proje	Telifsiz, ancak *	Telifsiz
Kullanım	‘Uygun ve Makul’ (telifsiz olması dahil) * Arkaplanı elinde bulunduran hak sahibi – sözleşmeyi kabul etmeden önce – diğer hak sahiplerine, arkaplanına erişimin üçüncü şahıslarla (personelleri dahil) uygulananlar dahil yasal kısıtlama veya sınırlandırmalara tabi olduğunu bildirmiş olmadıkça.	

Bir hak sahibine iştirak ederek önplanın mülkiyetine ilişkin hak iddia edilmesi, PROlarda araştırmaya ilişkin fikri mülkiyet haklarının kendiliğinden araştırmacılara (sözde “Profesör Ayrıcalığı”) devredildiği ülkeler için bir sorun teşkil edebilir. Konsorsiyum, hakların araştırmacılara daha önceden temlik edildiği tespit edilmeksizin PEDR’de öngörülen önplanın mülkiyetini almak ve sonuçları kullanmak mecburiyetinde olacağından, bu potansiyel olarak ciddi bir problem teşkil eder. Konsorsiyum, araştırmacıları, profesör Ayrıcalığı talep eden hak sahiplerini kapsadığı takdirde, ilgili hak sahibi, Ufuk2020 projesinde çalışan tüm araştırmacıların projedeki sonuçlara ilişkin haklarını önceden ortağa temlik etmiş olmasını sağlamalıdır.

Bazı ülkeler, Profesör Ayrıcalığını kanunlarla güvence altına almışken, bazı ülkeler PROlarda fikri mülkiyete ilişkin henüz açık kanunlar dahi çıkartmamışlardır. Diğer ülkelerde, ulusal kanun, hakları “işverene” (enstitü, üniversite veya fakülte) temlik etmesine rağmen, hiçbir fikri mülkiyet politikası uygulanmamıştır ve araştırmacılar kendileri sonuçların mülkiyetini üzerlerine almaya ve kendi işlerini ticarileştirmeye almışlardır.

Komisyon, Ufuk2020 kapsamındaki bir PRONun, bilgi aktarımı faaliyetlerinde fikri mülkiyetin yönetimi hakkında Komisyon Önerilerine eklenen Uygulama Kanununun 1 ve 2. Maddelerini uygulamak üzere tedbir almasını bir gereklilik haline getirerek yasal veya yerleşmiş “Profesör Ayrıcalığı” potansiyel sorununu öngörmüştür¹⁵. Tüm bu konular başlıca şöyledir:

- (1) *Tek bir makul irtibat noktası kurarken, uzun vadeli stratejinin ve kamu araştırma kuruluşunun görevinin bir parçası olarak bir fikri mülkiyet politikası geliştirilmesi, ve bunun hem içte hem dışta reklamının yapılması*
- (2) *Bu politika, özellikle, potansiyel ticari faydası olan yeni fikirlerin ifşası, araştırma sonuçlarının ifşası, kayıt tutma, menfaat çatışmasının yönetilmesi ve üçüncü şahıslarla anlaşılması konularına ilişkin olarak personel ve öğrenci için açık kurallar oluşturmalıdır.*

GA, bir PRONun, belgeli fikri mülkiyet ve Bilgi Aktarım Politikaları olmasını zorunlu tutarken (Türkiye gibi bir çok ülkede çoğu PRONun bu tür içtüzükleri bulunmamaktadır), Politikalar geçerliymiş ve Profesör Ayrıcalığı yokmuş gibi yukarıda ana hatları belirlenen prosedürlerin oluşturulması gerektiği konusuna açıklık getirmektedir. Madde 23a.2, bu kurallara uyulmaması halinde alınacak olası tedbirleri belirtmektedir. Önlemler, Komisyonun hibeyi düşürme opsiyonlarını içermektedir (GA Bölümü 6)

Konsorsiyum Sözleşmesinde İlgili Opsiyonlar:

Konsorsiyum Sözleşmesine rağmen alternatif yaklaşım opsiyonu No: İhlale ilişkin cezalar: EVET. Hibenin düşürülme olasılığı Bkz. Madde 43.

¹⁶ Kodu burada bulabilirsiniz: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/ip_recommendation.pdf

Aynı şekilde, Üçüncü Şahıs Hakları (personel dahil) başlıklı Madde 26.3, geçici personel veya kuruluşların taşeronları veya PROların ziyaretçi araştırmacıları ve doktora öğrencilerinin de kendi araştırmaları için hak iddia edebileceğini durumunu öngörmektedir. Bir kez daha, bu senaryonun öngörülmesi ve sonuçlara ilişkin tüm hakların önceden, resmi Ufuk2020 hak sahibine temlik edilmesinin sağlanması ve işlem kapsamında yer alan araştırmacı ve üçüncü şahısların bunların bilincinde olduğundan emin olması için somut adımların atılması gerekir.

7.2 ARKAPLAN (Alt Bölüm 2)'a İlişkin Hak ve Yükümlülükler

Yukarıda her bir ortağın ilgili altyapısını tanımlamasının öneminden söz ettik ve bunun konsept ve öneri aşamalarının çok başında başlatılması gerektiği önerisinde bulduk. GA (Alt Bölüm 2), Projeleri gerçekleştirmek ve sonuçları kullanmak için arkaplanın belgelenmesi ve arkaplana erişimin kabul edilmesinin Komisyon için müzakere edilemez bir gereklilik olduğunu açıkça belirtmektedir.

Arkaplan fikri mülkiyeti, hem projenin uygulanması hem de proje sona erdikten sonra sonuçları kullanabilmek açısından önemlidir. Arkaplana erişim, AB politika veya programlarının geliştirilmesi, uygulanması veya takibi açısından, adı geçen hak sahiplerinden, örneğin iştirakleri ve bazı adı geçen AB kuruluşları, organları, departmanları veya acentelerinden daha geniş bir grup için de gerekli olabilir. GA, bu duruma da olanak sağlamaktadır.

Arkaplana erişim (Madde 24)

Hak sahiplerinin “ARKAPLAN”larını ve uygun olmamaya yönelik sonuçları kararlaştırmaları ve belgelenmeleri için şartları belirlemektedir. Bir kez daha “uygun olmama”, hibenin miktarında azalmaya neden olabilir.

Arkaplan, GA tarafından;

- Hak sahiplerinin Sözleşmeyi devreye sokmadan önce ellerinde bulundurduğu; ve*
- İşlemi uygulamak veya sonuçlarını kullanmak için gerekli olan “fikri mülkiyet hakları gibi haklar dahil şekli ve yapısı fark etmeksizin (maddi veya maddi olmayan) her türlü veri, know-how veya bilgi” şeklinde tanımlanmaktadır:*

Madde (b) önemlidir. Ortaklar, projeyi uygulamak için neyin gerekli olduğuna karar vermek durumundadırlar. Bu görev, açık bilgi alışverişine yardımcı olmak üzere bir İfşa Etmeme Sözleşmesi (NDA) kullanılarak teklifi hazırlanması sırasında gerçekleştirilmelidir.

Arkaplana erişim (Madde 25)

Madde 25, görevleri (Madde 25) yerine getirmek için gerekli *arkaplana erişim* konusunu ele almakta ve Madde 31 ise, *sonuçlara erişim* konusunu ele almaktadır. Arkaplana erişime ilişkin olarak Madde 25.2 ve 25.3'te dikkat edilecek en önemli konu, hak sahiplerinin işlem çerçevesinde kendi görevlerini uygulamaları için *gerekli olan* arkaplan erişimini birbirlerine sağlama *zorunluluğudur*. Bu da *telifsiz olarak* gerçekleştirilmelidir. Hak sahipleri, sonuçları kullanmak için *gerekli* olan arkaplana erişimi de birbirlerine *sağlamalıdır*. Bu da *uygun ve makul koşullarla* sağlanmalıdır.

Bu kuralın istisnası, hak sahibinin arkaplanı elinde bulundurduğunda, diğer hak sahiplerini, üçüncü şahıs (personel dahil) haklarının uyguladıkları dahil kendi arkaplanına erişimin hukuki sınırlama veya kısıtlamalara tabi olduğu şekilde bilgilendirmiş olmasıdır. Diğer hak sahiplerinin bilgilendirilmesi, GA imzalanmadan önce yapılmalıdır. Aşağıda yer alan tablo, hak sahipleri için arkaplana erişim haklarına ilişkin olarak GA'da çerçevesindeki durumu özetlemektedir.

Tablo 9: Arkaplan erişimi	
Madde 25.2	Madde 25.3
Yararlanıcılar birbirlerine erişim hakkı sağlamalıdır	
- telifsiz olarak -	- uygun ve makul koşullar altında
Gerekli Arkaplana	
İşlem çerçevesinde kendi görevlerini uygulamak için	Kendi sonuçlarını kullanmak için
Arkaplanı elinde bulunduran yararlanıcı – sözleşmeyi kabul etmeden önce – diğer hak sahiplerine, arkaplanına erişimin üçüncü şahıslarca (personelleri dahil) uygulananlar dahil yasal kısıtlama veya sınırlandırmalara tabi olduğunu bildirmiş olmadıkça.	

İştirakler ve diğer kuruluşlar için erişim (Madde 25, 31)

Sonuçların kullanıma yönelik olarak İştiraklerin erim haklarına ilişkin varsayılan (geçerli) durumu, arkaplana erişimin AB üye devletlerde veya ilgili üyelerde kurulmuş olan bağlı kuruluş ve iştiraklere verilme zorunluluğudur. GA'da bağlı ve iştirak kuruluşlar ve ilgili ülkelere yönelik bir tanım mevcuttur. Ancak, GA, aynı zamanda, erişim, talepte bulunma yöntemleri ve talebin yapılacağı süreye ilişkin GA varsayılan durumlarının alternatiflerinin hak sahipleri tarafından kendi konsorsiyum sözleşmelerinde tanımlanabileceğini de açıklamaktadır. Madde 25 de, diğer kuruluşlara yönelik Erişim haklarını ele almaktadır. Genel durum aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 10: GA Fikri Mülkiyet Hakları Özeti: Erişim Hakları	
Uygulama için	Arkaplana / sonuçlara (teklifsiz), gerekirse
Kullanım için	<ul style="list-style-type: none"> Arkaplana / sonuçlara (uygun ve makul koşullarda) kendi sonuçlarını kullanmak için gerekirse Üye Devletler/AT'de kurulmuş iştiraklere de uygulanacaktır
AB/Üye Devletler için	<ul style="list-style-type: none"> Ticari olmayan kullanım ve politika ile ilgili amaç ("Güvenli topluluklarda") Telifsiz olarak Üçüncü şahıslar için İş Tamamlayıcı hak sahipliği için belirli hükümler, araştırma altyapılarına erişim, birlikte işlerlik

Arkaplana erişimle ilgili diğer konular (Madde 25)

GA, aynı zamanda, arkaplana erişim haklarını kullanmak isteyen ortakların bunu yazılı olarak yapması gerektiği (25.1) ve kendi erişim haklarından feragat etmek isteyen ortakların da bunu yazılı olarak yapması gerektiğini belirtmektedir. GA varsayılan durumu, erişim haklarının alt-lisans hakkını kapsamadığı yönündedir. Ancak, *ortaklarca kararlaştırıldığı takdirde*, bu değiştirilebilir. Bu durumda, bunun da konsorsiyum sözleşmesinde yazması gerekmektedir.

Konsorsiyum Sözleşmesinde İlgili Opsiyonlar

Konsorsiyum Sözleşmesine rağmen alternatif yaklaşım opsiyonu: Evet. Bkz. ayrı ayrı maddeler.

İhlal cezaları: Evet. Hibenin muhtemel olarak düşürülmesi. Bkz. Madde 43.

Erişim koşulları hızlı GA arama listesi

- *Yazılı talep (52.1)*
- *Alt-lisans (25.1)*
- *'Gerekli' (Madde 25.2)*
- *Önceki Sözleşme (25.2)*
- *Zamanlama (25.3)*
- *İştirakler (25.4)*
- *Fesih (Madde 50)*

7.3 'Sonuçlar'a İlişkin Hak ve Yükümlülükler (Alt bölüm 3)

Bireysel hak sahipleri, proje sırasında kendi farklı sonuçlarını geliştirecekler ve bu sonuçların sahibi olacaklardır ve bu sonuçlar, hak sahiplerinin kendi proje görevlerini yerine getirmesi için gerekli olabilir. Ayrıca, hak sahipleri, kendi sonuçlarını kullanmak için, proje tamamlandıktan sonra yaygın olarak diğer bir hak sahibine ait olan sonuçlara erişim sağlama gereksinimi duymaktadırlar. Sonuçlara erişim konusu, arkaplana erişim konusuyla benzer şekilde ele alınmaktadır. Proje sırasında gerekli olan sonuçlar uygun ve makul koşullarda erişilebilir olmalıdır. GA, "Sonuçlar" konusunu Madde 26-29'da ele almaktadır. Sonuçlar konusu, mülkiyet, koruma, kullanım ve yayım konularını da kapsar.

Sonuçların mülkiyeti (Madde 26)

GA sonuçlarının, bu sonuçları elde eden ortağa otomatik olarak ait olduğunu unutmamak gerekir (26.1). Ancak, müşterek mülkiyet;

ortaklar müşterek olarak bir sonuç elde ettiklerinde mümkün olacaktır (26.2) ve her bir hak sahibinin ilgili katkılarını oluşturmak veya uygulamak için ayırmak korunmalarını sürdürmek mümkün değildir.

Ancak, müşterek hak sahipleri, durumlarını düzene sokmak amacıyla, bir "müşterek mülkiyet sözleşmesi" akdetmelidirler.

Varsayılan GS Durumu, her bir müşterek sahibin üçüncü şahıslar, müşterek olarak sahip olunan sonuçları kullanmaları için münhasır olmayan lisanslar verebiliyor olmasıdır; ancak şu şartla ki diğer müşterek sahiplere en az 45 gün öncesinden ihbarda bulunulacaktır ve uygun ve makul tazminat ödenecektir. Ancak, müşterek sahipler, bu varsayılan durum dışında kabul etme hakkına sahiplerdir; ancak şu şartla ki, bunu müşterek mülkiyet sözleşmesine yazmalıdırlar; örneğin, müşterek mülkiyetin, diğerleri için erişim hakları bulunan tek bir sahibe devri gibi.

Sonuçların korunması (Madde 27)

GA, her bir hak sahibinin sonuçlarını koruma yükümlülüğü olduğu konusuna açıklık getirmiştir. Koruma, "yeterli olmalı" ve uygun bir süre boyunca ve bölgesel bir kapsamla geçerli olmalıdır. Bazı nedenlerden ötürü, sonuçların sahibi, korumayı gerçekleştirmediğinde veya sürdüremediğinde, AB mülkiyeti üstlenebilir ve korumayı sürdürebilir (27.3).

Sonuçların Kullanımı (Madde 28)

GA, her bir hak sahibinin, doğrudan veya dolaylı olarak özellikle transfer veya lisans verme yoluyla proje hitamından sonraki 4 yıla kadar sonuçları kullanma yükümlülüğü olduğu konusuna da açıklık getirmiştir. Bu Madde sonuçların kullanabilme yollarını belirtmektedir. Bir kez daha tekrarlamak gerekirse, ilgili Maddeye uygunsuzluğun cezası, hibenin düşürülmesi olabilir.

Sonuçların Yayılması (Madde 29)

GA, hak sahibinin sonuçları mümkün olduğunca çabuk şekilde, örneğin uygun yollarla kamuya ifşa ederek yayma yükümlülüğü olduğu konusuna da açıklık getirmiştir. Bu yayma şekli bilimsel yayınları da kapsayabilir. Ancak, GA, bir hak sahibinin yasal menfaatleriyle ters düştüğü takdirde ifşa etme yükümlülüğü olmadığını da ayrıca belirtmektedir. Bu madde, koruma ve kullanımın, yayma gereksiniminden olumsuz etkilenmemesi gerektiği konusuna da açıklık getirmiştir.

Bilimsel yayınlara yönelik Yeşil veya Altın standartlarda açık Erişim koşulu, Ufuk2020'nin bir koşuludur; Komisyon, ayrıca, projeyi Açık Veri pilotuyla çalışması ve mevcut yayını desteklemek üzere veri elde etmesi yönünde cesaretlendirmektedir.

GA, Madde 29.2 (Açık Yayın) ve Madde 29.3 (Açık Veri) Açık Bilim konusunu ele almıştır. Bunlar, tüm Ufuk2020 projeleri için önemli gerekliliklerdir ve katılımcılardan, Madde 29.2 ve 29.3'ü tam okumaları istenmiştir.

Kısacası, her bir hak sahibi, sonuçlarına ilişkin, bilimsel olarak değerlendirilmiş tüm yayınlarına açık Erişim (her kullanıcı için ücretsiz, online Erişim) sağlamalıdır. Ayrıca, her bir hak sahibi, sonuçların geçerliliğini sağlamak için araştırma verilerini saklamayı da amaçlamalıdır.

Açık Veri pilot çalışmasına katılma opsiyonunu onaylayan hak sahipleri de gerekli veri saklama koşullarına uymalıdır(29.3).

*Konsorsiyum Sözleşmesinde İlgili opsiyonlar:
Konsorsiyum Sözleşmesine rağmen alternatif yaklaşım opsiyonu: EVET, ancak çok sınırlı ve bazı durumlarda tartışmasız, örn.: Açık Erişim. Bkz. ayrı ayrı maddeler
İhlale yönelik cezalar: Evet. Hibenin düşürülme olasılığı. Bkz. Madde 43.*

7.4 Hakların Devri ve Lisansların Verilmesi (Madde 30)

Bir ortak projeden elde ettikleri sonuçları kullanmak ve bu sonuçlardan faydalanmak için, bir ortak, haklarını konsorsiyumun üyesi olmayan bir üçüncü şahsa devretmeye karar verebilir. Bu tür devirler yaygın olmakla beraber, kendileri ticari faaliyete girmek istemeyen ancak sonuçlardan finansal olarak fayda sağlamak isteyen PROlar içindir. Ancak, diğer ortaklar, devre itiraz edebilir; örneğin, bir rakibin bundan ticari olarak faydalanacağını hissetmeleri durumunda. Avrupa Komisyonu da, sonuçları AB dışından aldığı takdirde bu devre itiraz edebilir ve bu nedenle AB'ye doğrudan ekonomik, sosyal ve çevresel faydalarına yönelik kapsamını daraltır.

GA, Hakların Devri konusunu Madde 30'da ele almıştır. GA, üçüncü şahısların kimliklerini belirleme ihtiyacı dahil ortakların hak ve yükümlülüklerini belirler, diğer ortaklara bildirir, böylece onlar da devre itiraz edebilir. Ayrıca Avrupa Komisyonu'nun da hibeyi veren kuruluş olarak itiraz hakkı vardır.

Benzer şekilde, hak sahipleri de *lisans vermeye* karar verebilirler (Madde 20.2) Sonuçlara yönelik münhasır lisansın sadece, tüm diğer hak sahipleri kendi *erişim haklarından feragat (Madde 31.1)* ettiği takdirde verilebileceğini unutmamak gerekir. Bazı koşullar altında Komisyonun münhasır lisanslara itiraz hakkı olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 11: GA Fikri Mülkiyet Hakları: Sonuçlar	
Mülkiyet	Sonuçları elde eden hak sahipleri Bazı durumlarda müşterek mülkiyet
Koruma	Sonuçlar, ticari/endüstriyel olarak kullanılabilirse Korunamıyorsa, AB mülkiyeti üstlenebilir
Kullanım	En iyi kullanım yükümlülüğü; iş paketi ek yükümlülükler öngörebilir
Devir ve üçüncü bir ülkeye münhasır lisanslar verilmesi	Avrupa Komisyonu itiraz edebilir (rekabet edebilirlik, etik ilkeler, güvenlik)
Yayma	Bilimsel yayınlara ve bazı durumlarda araştırma verilerine erişim

7.5 Gizlilik (Madde 36)

Gizlilik, çok sayıda kuruluş ve personeli içeren işbirliği ile yürütülen araştırma projelerinin tümü için gizlilik önemli bir konudur. Gizli olarak addolunan bilginin, sadece onaylı amaçlar için kullanılması ve gizliliğin tüm taraflarca belirtilen süre kadar sürdürülmesi gerektiği standart bir koşuldur.

Gizlilik, **Madde 36**'da GA altında ele alınmıştır. GA, işlemin uygulanması sırasında ve proje tamamlandıktan itibaren dört yıl boyunca, tarafların, edinimleri sırasında gizli olarak addedilen verileri, dokümanı veya diğer materyalleri (her formatta) gizli tutacaklarını belirtmektedir.

Bilginin gizli olduğu sadece sözlü olarak ifade edildiye, sözlü ifşadan itibaren sadece 15 gün için yazılı olarak teyit edildiği takdirde gizli olarak addedileceğini dikkate almak gerekir.

Aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça, taraflar, gizli bilgiyi sadece Sözleşmeyi uygulamak için kullanabilirler. Gizli bilgiyi, diğer amaçlarla örneğin diğer araştırma projeleri, ortaya çıkan ticari fırsatlar veya öğretme amaçlarıyla kullanamazlar.

Konsorsiyum Sözleşmesinde ilgili opsiyonlar:

Konsorsiyum sözleşmesinde değişiklik opsiyonu. Evet. İfşa etmeme süresi uzatılabilir ve kullanım uzatılabilir.

İhlale yönelik cezalar: Evet. Hibenin düşürülme olasılığı.

8. DİĞER BİLGİLER / KAYNAKLAR

8. DİĞER BİLGİLER / KAYNAKLAR

Ayrıca, aşağıdaki liste, Ufuk2020'de fikri mülkiyetle ilgili en iyi kaynaklardan bazılarını özetlemektedir:

- 1) Organizasyonlar:
 - a) Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı: <http://www.wipo.int>
 - b) Avrupa Patent Ofisi: <http://www.epo.eu>
 - c) Dünya Ticaret Örgütü: <http://www.wto.org>
 - d) AB Fikri Mülkiyet Ofisi: <https://euipo.europa.eu>
 - e) FM'ye ilişkin Avrupa Politikası (NGO): <http://www.epip.eu>
 - f) Dijital Avrupa: <http://www.digitaleurope.org>
 - g) Otomotiv AR&GE için Avrupa Konseyi <http://www.eucar.be>
 - h) Açık Kaynak Girişimi: <https://opensource.org>
 - i) Özgür Yazılım Vakfı: <http://www.fsf.org>
- 2) Türkiye'deki Teşkilatlar:
 - a) Türk Patent ve Marka Kurumu (TURKPATENT): <http://www.turkpatent.gov.tr/TurkPatent/>
 - b) Teknoloji Transfer Platformu: <http://www.teknolojitransferi.gov.tr/>
 - c) T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları Genel Müdürlüğü: <http://www.telifhaklari.gov.tr/>
 - d) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü: <http://www.bugem.gov.tr>
- 3) Yardım masaları & Portallar
 - a) AB FM Hakları Masası: <https://www.iprhelpdesk.eu>
 - b) FM Hakları KOBİ Masası: <http://www.ipr-hub.eu>
 - c) H2020 Katılımcıları Portalı: <https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html>
- 4) Kılavuz ve Doküman
 - a) Ufuk2020'de FM Rehberiniz: <https://www.iprhelpdesk.eu/node/2598>
 - b) Ufuk2020 Resmi Evrakları: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/official-documents>
 - c) Ufuk2020 Online El Kılavuzu <https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/guide.html>
 - d) Ufuk2020 Referans Doküman <https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/guide.html>

Yardım masamızda daha fazla bilgi ve doküman bulabilirsiniz: <http://helpdesk.turkeyinh2020.eu>.

İLETİŞİM

Ofis Adresi

Ufuk2020'de Türkiye Projesi
International Development Ireland (IDI) Ltd
And Sokak 8/9 Akasya Apt.
06680 Çankaya, Ankara / TÜRKİYE
Tel: +90 312 219 69 80
<http://www.turkeyinh2020.eu/>